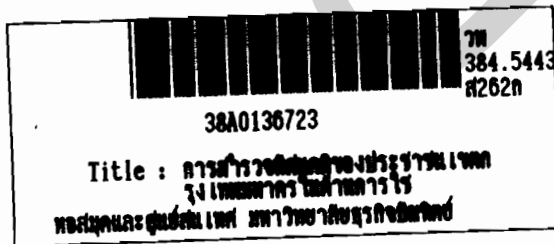

การสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการใช้ประโยชน์
และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ

สมพงษ์ สรวาสวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2539

ISBN 974-281-081-8

**AN ATTITUDE SURVEY OF BANGKOK PEOPLE ABOUT THEIR USES^{การใช้}
AND GRATIFICATIONS OF SIAMMANUSATI RADIO PROGRAM**

MR. SOMPONG SROISUWANNA

**A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Business Communication Arts
Department of Business Communication Arts
Graduate School Dhurakijpundit University**

1996

ISBN 974-281-081-8

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา นิเทศศาสตร์ธุรกิจมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามมานูสติ

โดย นายสมพงษ์ สรวายสุวรรณ

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.พงษ์เทพ วรกิจโกศาทร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.อำนวยการ สุวรรณกิจบริหาร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.พงษ์เทพ วรกิจโกศาทร)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ดร.อำนวยการ สุวรรณกิจบริหาร)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รศ.วิจิตร ภัคศิริรัตน์)

..... กรรมการ

..... กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ประจวบ อินอ้อ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความสำนึกในบุญคุณและน้ำใจ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ดร. อำนวย สุวรรณกิจบริหาร ดร.พงษ์เทพ วรกิจโกศาทร ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ รองศาสตราจารย์ วิจิตร ภักดีรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์ รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาให้คำแนะนำค่าปรึกษา วิจารณ์ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท หลายท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้ครบถ้วนในที่นี้ ได้กรุณาให้ค่าปรึกษา และเอื้ออาทรเสมอมา รวมทั้งเจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เจ้าหน้าที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในทุกท่าน ผู้เขียนขอตราไว้ในดวงจิตมิอาจลืมได้เลย

สมพงษ์ สรวาสุวรรณ

มี.ค.๓๔

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ม
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1	
บทนำ.....	1
ประวัติความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2	
ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
คุณลักษณะของการสื่อสารมวลชน.....	12
หน้าที่ของสื่อมวลชน.....	13
การแพร่กระจายข่าวแบบจำลองโดว์รูป J.....	16
ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากมวลชน.....	23
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3	
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	Classification of Media-Related Needs.....	27
2	จำนวนประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ....	47
3	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะอาชีพของประชากร.....	48
4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	57
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.	58
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับของรายได้.....	59
7	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	60
8	แสดงค่าเฉลี่ยการใช้ประเภทของสื่อ.....	62
9	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพการเปิดรับฟัง.....	63
10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการฟังรายการวิทยุ.....	64
11	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัญหาทั่วไปของการรับฟังรายการสขามานุสติ.....	65
12	แสดงค่าเฉลี่ยจุดเด่น/ดี ของรายการสขามานุสติ.....	67
13	แสดงค่าเฉลี่ยความสนใจฟังรายการในหัวข้อที่น่าสนใจในรายการสขามานุสติ.....	68
14	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากเนื้อหาสาระรายการสขามานุสติ	69

ตารางที่		หน้า
15	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ความชัดเจนของภาษา.....	70
16	แสดงค่าเฉลี่ยรูปแบบนำเสนอในรายการสขามานุสติ....	72
17	แสดงค่าเฉลี่ยการปรับปรุงเปรียบเทียบกับรายการสขามานุสติ..	73
18	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ความรู้สึกจากการฟังรายการสขามานุสติเมื่อจบรายการ..	74
19	แสดงค่าเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบการนำเสนอในรายการ สขามานุสติ.....	75
20	แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้รับจากรายการฟังรายการ สขามานุสติ.....	76
21	แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 อายุต่างกันจะมีการใช้ ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังวิทยุในรายการ สขามานุสติ แตกต่างกัน.....	77
22	แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ผู้ที่มีอาชีพต่างกันจะมี การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการวิทยุ สขามานุสติ แตกต่างกัน.....	78
23	แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3 ผู้ที่มีรายได้ต่างกันจะมี การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการ สขามานุสติ แตกต่างกัน.....	79
24	แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 ผู้ที่มีการศึกษาแตกต่าง กันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังวิทยุ ในรายการสขามานุสติ แตกต่างกัน.....	80

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โค้งรูป J ของการแพร่กระจายข่าว.....	18
2	แบบจำลองการแพร่กระจายข่าวตามลักษณะโค้งรูป J.....	19
3	แบบจำลององค์ประกอบของการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ.....	29
4	แบบจำลองการใช้และการตอบสนองสำหรับนักวิจัย Rosengren.....	30
5	แสดงโครงสร้างจิตวิทยาภายในที่เป็นตัวแปรในกระบวนการผลการสื่อสาร.....	38

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการ สขามานูสติ
ชื่อนักศึกษา	นายสมพงศ์ สรวาสสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.พงษ์เทพ วรกิจโกศาทร
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์ธุรกิจ
ปีการศึกษา	2538

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
ในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสขามานูสติ เป็นความ
มุ่งหวังที่จะแสดงให้เห็นพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มบุคคล 4 กลุ่ม คือ
ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบอาชีพเอกชน ผู้ประกอบอาชีพ
ส่วนตัว นิสิต นักศึกษา ว่าเป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
จากสื่อเพียงไร พฤติกรรมในการเลือกเปิดรับสื่อของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอายุ
และอาชีพ แตกต่างกันว่ามีความสัมพันธ์กับการฟังรายการหรือไม่ และสามารถ
นำไป

ใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามประกอบกับ
การสัมภาษณ์เป็นหลักในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจากบุคคล 4 กลุ่ม มีอาชีพ
และอายุ ตลอดจนการศึกษาแตกต่างกันมีทั้งเพศหญิง เพศชาย จำนวนทั้งสิ้น
379 คน เป็นข้าราชการและพนักงานของรัฐ องค์กรเอกชน ผู้ประกอบอาชีพ
ส่วนตัว และนิสิตนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า รายการวิทยุกระจายเสียงที่ได้ทำการวิจัยนี้ สามารถ
ทำความพอใจ และให้ประโยชน์ต่อผู้รับฟังแตกต่างกันไปตามประเภทของกลุ่ม
ตัวอย่างตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ เพราะบทความหลายประเภทที่นำมาเสนอใน
รายการนี้ ผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ต่อไป

ผลการวิจัยยังพบอีกว่าบทความต่าง ๆ ที่นำเสนอในรายการนี้ ผู้ฟังจะ
เลือกนำไปใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ แปรผันไปตามอายุ การศึกษา และ
อาชีพ ผู้มีอายุสูง และมีการศึกษาคดีจะรับฟังในเรื่องการเมือง และเศรษฐกิจ
ส่วนผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา จะเลือกรับฟังเรื่องเกี่ยวกับกีฬา และสันทนาการต่าง ๆ

ผลการวิจัยทั้งหมดนี้ ประกอบกับการย้อนไปศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ทำให้พอสรุปได้ว่า อายุเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการฟังรายการไปตามสถานะผู้ที่มี
อายุสูงขึ้นไปตั้งแต่ 45 ปี ขึ้นไปจะสนใจต่อการฟังรายการนี้มากขึ้นตามลำดับ สำหรับ
การศึกษาของผู้มีอาชีพต่างกันไม่เป็นตัวแปร สำหรับผู้ฟัง เพราะรายการนี้ แพร่
ออกไปตามสื่อ บุคคลทั้งหลายก็สามารถรับฟังได้ ถึงอย่างไรก็ดี การวิจัยครั้งนี้
ทำกันเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งได้ผลพอสมควร และเป็นแนวทาง
ให้มีการขยายผลการศึกษารื่องนี้ต่อไปในอนาคต

Thesis Title : An Attitude Survey of Bangkok
People About their uses and
gratifications of Siammanusati
Radio Program

Name : Mr.Sompong Sroisuwanna

Thesis Advisor : Dr. Pongthep Vorakitpokatorn

Department : Business Communication Arts

Academic Year : 1995

ABSTRACT

The Objectives of this study are to learn how the Bangkok people use and are gratified with the Siamanusati radio program and to gauge their attitudes regarding the program. Four target groups are selected in the study. They are officials, state enterprise personnel, employees, private business owners, and students. And then we study how they selected the media, how various groups of people with different ages and professions listen to the Siamanusati Program and how they could get use of it. This study is a survey research. The tools are questionnaires and interview for data celection through 397 samples. The collected data are analysed by professions, ages, education levels and sex.

The results of this study are that uses and gratifications of the Radio Program are different among various groups in accordance with the proposed hypothesis. The articles which are presented in this program can be selected by the listeners and they could adapt them to use in their lives and society.

Moreover this study found that their uses and gratifications depend on their ages, education levels and professions. Those who are older and better education are more interested in politics and economics, while undergraduate students prefer sports and entertainments.

Finally, we could conclude that the education levels and ages are correlated to the uses and gratifications. Older people are more interested in listening this program. While education levels do not make difference in listening behavior. Although this research is conducted only in Bangkok, the results are satisfactory and it shows the trend to study this more in the future.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ออกไปสู่มวลชนทั้งทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ สื่อเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนการศึกษาและวัฒนธรรม

ในบรรดาสื่อสารมวลชนหลายประเภท ดังกล่าว วิทยุกระจายเสียงมีอิทธิพลสูงมาก สามารถส่งสารไปยังกลุ่มชนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และกว้างไกลกว่าสื่อสารมวลชนอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ ซึ่งต้องอาศัยเส้นทางคมนาคมซึ่งไกลและไม่สะดวกนัก

ประเทศต่าง ๆ เกือบทั้งโลก ใช้วิทยุเป็นเครื่องมือในการทำสงครามจิตวิทยา หรือใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำปฏิวัติ รัฐประหาร ทั้งนี้เพราะวิทยุกระจายเสียงสามารถเข้าถึงจุดหมายได้หลายประเภท

วิทยุเป็นอาวุธที่ใช้ได้กว้างขวางอย่างยิ่งเพราะสามารถส่งเสียงไปได้ทุกหนแห่ง ไม่ว่าในดินแดนมิตรหรือศัตรู แต่ประการสำคัญ วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ส่งเสียงของผู้พูด ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เสียงพูดของมนุษย์มีอำนาจประหลาดแฝงอยู่ เรื่องนี้ต้องพูดอย่างมีลีลา ในการพูดเป็นไปตามจังหวะ เนื้อหาเสียงพูดของมนุษย์จะมีอิทธิพล มีอำนาจชักจูง เราใจผู้ฟังให้เห็นดีคล้อยตามได้ดียิ่งกว่า สื่อที่ปรากฏในหน้ากระดาษ

เมื่อสมัยที่รัฐบาลประสบความสำเร็จในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เพราะรัฐบาลให้กำลังทหารประจำการออกปราบปรามทุกพื้นที่ จุดนี้เอง

เป็นจุดอ่อนที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามใช้โฆษณาภัยกับประชาชนโดยสื่อวิทยุกระจายเสียง ว่าทหารปราบปรามประชาชน เมื่อเหตุการณ์เป็นอย่างนั้น ฝ่ายทหารจึงถอนกำลังทหารทั้งหมดออกจากพื้นที่ทั่วประเทศ และจัดตั้งกองกำลังใหม่ขึ้นมาโดยคัดเลือกจากหนุ่มสาวในหมู่บ้านที่มีปัญหาขึ้นมา จัดการฝึกสอนยุทธวิธีให้กับกองกำลังใหม่ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ 18 กรกฎาคม 2518 เรียกกองกำลังนี้ว่า "กองกำลังทหารพราน" เรื่องนี้ได้ใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อเผยแพร่ไปทั่วประเทศมีสาระสำคัญว่า กองกำลังที่ตั้งขึ้นใหม่นี้มิใช่ "ทหาร" แต่เป็นประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ เองซึ่งไม่มีสถานะเป็นทหารตามกฎหมาย การเผยแพร่ข่าววิธีนี้ได้ผลสามารถหยุดการโจมตีของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อจากนั้น ทางฝ่ายทหารก็ดำเนินการกระจายข่าวอย่างต่อเนื่องสนับสนุน กองกำลังที่ตั้งขึ้นใหม่ เขาเหล่านั้นมิใช่ใครที่ไหนแต่เป็นคนในหมู่บ้านนั่นเอง เขาสามารถจะรู้ได้ทันทีว่าใครเป็นใครในหมู่บ้านและแจ้งข่าวให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงรู้จึงไม่ยากที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้ามาภักดี หรือจะปราบปรามก็ไม่ผิดตัว

ต่อมาเมื่อสถานการณ์ก่อการร้ายในประเทศไทยคลี่คลายลง ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ทุกภาคได้กลายเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ราชการสยามานุสติในปัจจุบันจึงได้ปรับแนวการเสนอบทความเสียใหม่คือ สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐบาล เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ในด้านต่าง ๆ ต่อประชาชน

งานตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นว่าเป็นการปฏิบัติการทางจิตวิทยาแจ้งให้ประชาชนได้ทราบว่ามิอะไรเกิดขึ้นในถิ่นของตนเองและจะเลือกปฏิบัติอย่างไร เรื่องนี้พิสูจน์ได้ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ในอดีตที่ไม่ค่อยดีนักให้กลายเป็นเหตุการณ์ที่เรียบร้อยในปัจจุบัน สังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชาชนในสถานะต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อความเป็นไปของบ้านเมืองแตกต่างกันไป บางคนมองว่าสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นวิทยุ-โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงหรือสิ่งพิมพ์ก็ตามเป็นสิ่งที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองและประการสำคัญก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

สำหรับทัศนะของผู้วิจัยมองว่า เสรีภาพการแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นทางสื่อใดก็ตามเป็นการสะท้อน ความคิดออกสู่ประชาชน ส่วนความคิดเห็นนั้นจะมีปฏิกริยาต่อสังคมอย่างไร ถ้าอยู่ที่ผู้รับฟังจะเลือกเอาเอง

จากสภาพบ้านเมืองของไทยในปัจจุบันพบว่า สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยการขยายขอบเขตการจัดกิจการออกไปสู่ประชาชนอย่างกว้างครอบคลุมผู้ฟัง และผู้ชมทั่วประเทศ โดยเฉพาะกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นสื่อสารมวลชนชนิดหนึ่งที่ออกอากาศไปตามสายหรือส่งคลื่นวิทยุไปยังบ้านเรือน เพื่อให้ได้รับฟังข่าวความเคลื่อนไหวของสังคมต่าง สื่อสารมวลชนนับเป็นปัจจัยที่มีบทบาทในสังคมปัจจุบันทั้ง ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนเป็นสื่อกลางสำคัญที่จะนำข่าวสารไปทั่วประเทศ ในบรรดาสื่อทั้งหลาย "วิทยุ" เป็นสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมาก เพราะสามารถส่งสารไปถึงประชาชนได้ทุกระดับไม่ว่าจะมีการศึกษามากน้อยเพียงใด อายุแตกต่างกันก็สามารถรับฟังได้เท่ากัน

ในสถานการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ประชาชนที่อยู่ในหลายอาชีพ ต่างมีความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนแตกต่างกันออกไป บางคนก็มองว่าสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็น วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หรือสิ่งพิมพ์ก็ตาม เป็นสิ่งที่ช่วยให้สังคมเกิดการพิจารณา แต่บางคนกลับมองว่าสื่อเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องถ่ายทอดข่าวสาร และกระตุ้นให้เกิดความคิดบางอย่างกับผู้รับสารเท่านั้น

สำหรับทัศนะของผู้วิจัยมองว่า เสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นทางสื่อใดก็ตามเป็นการสะท้อนความคิดออกสู่ของประชาชน ส่วนความนึกคิดนั้นจะมีปฏิกริยาต่อสังคมอย่างไร ก็อยู่ที่ผู้รับฟังจะเลือกเอาเอง

หากจะพิจารณารายการวิทยุที่เผยแพร่ทาง สถานีต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะดำเนินกิจการทางธุรกิจบางครั้งอาจล้มไปว่า ประสิทธิภาพของวิทยุกระจายเสียง หากจะนำมาใช้ให้เกิดความรู้ และเป็นประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ของประเทศก็จะทำให้วิทยุกระจายเสียง มีคุณค่ากับสังคมมากขึ้น

ถ้าจะวิเคราะห์การใช้สื่อกระจายเสียงของสถานีวิทยุในปัจจุบัน พบว่าสามารถจัดแบ่งลักษณะของการใช้ออกไปได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ใช้โดยภาครัฐบาล

การใช้สื่อกระจายเสียงของภาครัฐบาล ซึ่งหมายถึงหน่วยงานของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงโดยตรง ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลการกระจายเสียงในระดับชาติ มีเครือข่ายโยงใยทั่วประเทศ

2. ใช้โดยหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้แก่หน่วยงานของรัฐและวิสาหกิจ กล่าวคือกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มีหน้าที่เสนอข่าวโดยการใช้อุปกรณ์กระจายเสียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ข่าวสารการพัฒนา หรือการจัดรายการเพื่อประชาชนแล้ว จัดผ่านทางกรมประชาสัมพันธ์และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยให้ช่วยประกาศให้ประชาชนได้มีโอกาสรับทราบข่าวสารข้อมูลในเวลาต่อไป

3. ใช้โดยภาคเอกชน

การกระจายข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้วนั้น ภาคเอกชนก็มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมโดยการให้งบประมาณในการจัดทำในลักษณะของ สปอนเซอร์ ซึ่งมีผลทางด้านการค้าและการประกอบธุรกิจที่ต้องใช้การโฆษณาเป็นหลัก ซึ่งประชาชนมักจะมองว่าการจัดรายการของภาคเอกชนมักจะเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจมากเกินไป จนทำให้ขาดการติดตามข่าวอย่างน่าเสียดาย

ปัจจุบันมีรายการวิทยุประเภทหนึ่งที่ออกอากาศในตอนเช้าก่อนจะมีข่าวภาคเช้าก่อนจะข่าวภาคเช้าโดยการออกอากาศโดยสถานีวิทยุทหาร ซึ่งรายการนี้มีมานานแล้ว ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 จนถึงในปัจจุบัน รวมเวลากว่า 14 ปี รายการวิทยุที่ออกอากาศส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับ บทความ วารสาร การเสนอข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรมและการ

วิพากษ์ วิจารณ์การเมือง ซึ่งรายการวิทยุดังกล่าวนี้เป็นรายการวิทยุของกองทัพบกที่รู้จักกันดีในนามของสยามานุสติ โดยเนื้อหาสาระส่วนใหญ่จะครอบคลุมเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียดละออดังต่อไปนี้

1. เป็นการเสนอข่าวสารโดยทั่ว ๆ ไป เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับกิจการเมือง โดยพาดพิงถึงการเมือง วันละ 2-3 ข่าว เพื่อนำมาประกอบการวิจารณ์ข่าวตามความมุ่งหมาย

2. เสนอเรื่องราวของเมืองไทยในอดีต สลับเป็นบางวัน เพื่อใช้บทเรียนจากประวัติศาสตร์ แล้วนำมาวิจารณ์ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของรายการสยามานุสติเพื่อประชาชน

รายการสยามานุสติจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อ เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ในด้านการเสนอข่าว บทความและวิจารณ์เพื่อชี้แจงถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ของบ้านเมืองให้ประชาชนได้รับทราบและเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง และถ่วงแท้ตามสภาพการณ์ และภาวะแวดล้อมของประเทศ ซึ่งรายการประเภทอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเห็นทางด้านการบันเทิง เรียงร้อยตามใจผู้เสนอรายการ คือ พ่อค้านักธุรกิจหรือบริษัท ห้างร้านและนายทุน โดยมุ่งเน้นแต่การโฆษณารายการสินค้าที่ไม่มีเนื้อหาสาระประโยชน์แต่อย่างใดให้กับประชาชน แต่ทว่ากลับมีรายการวิทยุที่ใช้ชื่อว่า รายการ สยามานุสติ ซึ่งเป็นรายการที่ไม่มีสปอนเซอร์ และไม่ได้รับผลประโยชน์จากผู้ใดหรือกลุ่มสังคมใด เข้ามามีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบของรายการและมิได้มุ่งหวังที่จะหาผลกำไรทางการค้าแต่อย่างใด ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ในรายการสยามานุสตินี้เป็นรายการที่มีมานานแล้ว ซึ่งรูปแบบของการจัดรายการและจุดมุ่งหมายไม่เหมือนกับรายการอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังวิทยุในรายการสยามานุสตินี้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดรายการสยามานุสติให้เป็นที่ยอมรับของสังคมไทยโดยส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังวิทยุในรายการสยามานุสติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการฟังรายการสยามานุสติในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้
คือ

1. ด้านสถานที่
การศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ ความพึงพอใจและทัศนคติจากการฟังรายการสยามานุสติของประชาชนในครั้งนี้จะกระทำในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 38 เขต ตามหลักการแบ่งเขตของกรุงเทพมหานคร
2. ด้านเนื้อหา
จะทำการศึกษาเนื้อหาสาระและประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้
 1. ศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 2. ศึกษาประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการสยามานุสติของประชาชนด้านบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารและการวิจารณ์ การเมืองว่าประชาชนจะได้รับมากขึ้นเพียงใด
 3. ศึกษาทัศนคติของประชาชนจากการฟังรายการสยามานุสติด้านบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารและการวิจารณ์การเมืองว่าประชาชนมีความคิด ความรู้สึกและมีปฏิกิริยาโต้ตอบกลับต่อรายการนี้อย่างไร
3. ด้านประชากร
จะทำการศึกษาประชากรที่มีสถานที่ตั้งของบ้านเรือน ในเขต

กรุงเทพมหานคร โดยมีสำเนาสำมะโนครัวอยู่ตามอำเภอในเขตต่าง ๆ รวม 38 เขต โดยการแบ่งประชากรออกตาม อายุ อาชีพ รายได้ และ ระดับการศึกษา ที่คาดว่าจะมีผลการรับฟังรายการสขามานุสติและให้ความพึงพอใจ ทศนคติและการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการสขามานุสติได้

4. ด้านตัวแปร

ตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 2 ประเภท ดังนี้คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

- อายุ
- อาชีพ
- รายได้
- ระดับการศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ และทัศนคติจากการฟังรายการสขามานุสติของกองทัพบก

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ที่มีอายุต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อการฟังรายการสขามานุสติ แตกต่างกัน
2. ผู้ที่มีอาชีพต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อการฟังรายการสขามานุสติ แตกต่างกัน
3. ผู้ที่มีรายได้ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อการฟังรายการสขามานุสติ แตกต่างกัน
4. ผู้ที่มีการศึกษาต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อการฟังรายการสขามานุสติ แตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

สยามานุสติ หมายถึง ราชการกระจายเสียงทางสถานีวิทยุทหาร โดยมีสถานีวิทยุกองพลที่ 1 เป็นแม่ข่าย โดยการจัดทำเนื้อหาข่าวจากสำนักงานปฏิบัติการทางจิตวิทยาฝ่ายกิจการพลเรือน กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อเสนอข่าวสารข้อมูลความรู้ทางด้านบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรมและการวิจารณ์การเมือง ทั้งภายใน ประเทศ และต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตวิทยา ทางทหารและส่งเสริม ความเป็นประชาธิปไตยของบ้านเมืองที่มีองค์พระประมุข เป็นองค์ประธานสูงสุดภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญการปกครองของประเทศ

ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและปฏิกิริยาตอบสนองในทางบวกหรือทางลบของประชาชนภายหลังจากการฟังรายการสยามานุสติ ทำให้เกิดความพึงพอใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เพื่อให้เกิด ผลประโยชน์ตอบแทนตนเอง ครอบครัวและสังคมประเทศชาติในที่สุด

กอง.รমন. หมายถึง หน่วยงานของทางราชการหน่วยงานหนึ่ง และเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวกับการรักษา ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยเน้นความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลัก หน่วยงานนี้ขึ้นตรงต่อกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน มีหน้าที่จัดทำบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหว ทางด้าน เศรษฐกิจสังคม การศึกษา วัฒนธรรม และการเมืองโดยมีการวิจารณ์ การเมืองทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมีมอบหมายงานให้สำนักงานปฏิบัติการทางจิตวิทยาฝ่ายกิจการพลเรือนเป็นผู้รับผิดชอบ การเสนอข่าวสาร ประจำวันดังกล่าวให้แก่ประชาชน เพื่อให้รับทราบข่าวความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรม ทั้งนี้

เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทัศนคติและสามารถแสดงออกซึ่งความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการฟังรายการสยามานุสตินี้ได้อย่างทั่วถึง

สำนักงานปฏิบัติการทางจิตวิทยา หมายถึง หน่วยงานของทางราชการที่สังกัดอยู่ในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน มีหน้าที่ ในการเขียนข่าว บทความ สารคดี การเสนอข่าวสารทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรมและการวิจารณ์การเมือง โดยทำการออกอากาศที่กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสรับทราบข่าวความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจสังคม การศึกษา วัฒนธรรมและการวิจารณ์การเมือง การทหารให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพทางจิตใจของบุคคลที่แสดงถึงความยินดีปรีดาพอใจพอใจภายหลังจากที่ได้รับฟังรายการสยามานุสติของหน่วยงานกองทัพบกและมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารและการวิจารณ์การเมืองของหน่วยงานของรัฐที่กระทำโดย สำนักงานปฏิบัติการทางจิตวิทยา ฝ่ายกิจการพลเรือน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งสภาพความพึงพอใจของบุคคลในที่นี้สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ความพึงพอใจในระดับต่ำ หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีคะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง 1.00-2.50 เท่านั้น
2. ความพึงพอใจในระดับปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีคะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง 2.51-3.50
3. ความพึงพอใจในระดับสูง หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีคะแนนอยู่ในช่วงระหว่าง 3.51-5.00

การใช้ประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการฟังรายการสยามานุสติจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรม

ประชาสัมพันธ์ที่ออกอากาศ โดยสำนักงานปฏิบัติการทางจิตวิทยา ฝ่ายกิจการพลเรือนของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในแห่งชาติในด้านบทความ สารคดี การเสนอ ข่าวสารด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ตลอดจนการวิจารณ์การเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อจะได้นำเอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และครอบครัวในที่สุด ซึ่งการใช้ประโยชน์ในที่นี้นั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับด้วยกันคือ

1. การได้รับประโยชน์น้อย หมายถึง ได้ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 1.00 - 2.50
2. การได้รับประโยชน์ปานกลาง หมายถึง ได้ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 2.51 - 3.50
3. การได้รับประโยชน์มาก หมายถึง ได้ ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 3.51 - 5.00

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับของความพึงพอใจของประชาชนที่ได้รับฟังรายการสขามานุสติในด้านบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารและการวิจารณ์การเมืองว่าอยู่ในระดับใด
2. ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของการนำไปใช้หลังจากที่ประชาชนได้รับฟังรายการสขามานุสติด้านบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารและการวิจารณ์การเมืองว่าอยู่ในระดับใด
3. ทำให้ทราบถึงความคิด ความรู้สึกและปฏิกิริยาโต้ตอบของประชาชนที่มีต่อการฟังรายการสขามานุสติด้านบทความ สารคดี การเสนอข่าวสารและการวิจารณ์การเมืองว่าอยู่ในระดับใด และเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ เป็นต้น

บทที่ 2

ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสื่อสารมวลชน

การสื่อสารมวลชนเป็นกระบวนการทางการสื่อสาร ซึ่งหมายถึง กระบวนการในการส่งสารหรือถ่ายทอดข่าวสารอย่างเดียวกันจากกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถาบันสื่อมวลชนไปยังกลุ่มผู้รับข่าวสารจำนวนมาก (Mass Audience) ในเวลาเดียวกันหรือในเวลาอันใกล้เคียงกันโดยการใช้สื่อมวลชน (Mass Media) อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ เป็นต้น

กระบวนการสื่อสารมวลชนนั้นจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสาร (source)
2. ข่าวสาร (message)
3. สื่อมวลชน (mass media)
4. ผู้รับข่าวสาร (mass audience)

1. ผู้ส่งสาร (source) คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสื่อมวลชนซึ่งจะทำให้มีความน่าเชื่อถือ น่าเลื่อมใสและมีศักดิ์ศรี (prestige) มากกว่าผู้ส่งสารธรรมดาโดยทั่วไป ซึ่งลักษณะของการถ่ายทอดหรือการส่งข่าวสารนั้นจะออกมาในลักษณะของการนำเอาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสารอื่น ๆ มาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า secondary source ดังนั้นผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนจึงหมายถึง นักข่าววิทยุ นักข่าวหนังสือพิมพ์ นักข่าวโทรทัศน์

หรืออาจรวมไปถึงกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ กลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2. สาร (message) หมายถึงเนื้อหาสาระในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในรูปลักษณะของข่าว (news) หรือข่าวสาร (Information) และมักจะมีหลากหลาย (Variety) มากกว่าข่าวสารที่ปรากฏอยู่ในการสื่อสารโดยทั่วไป

3. สื่อมวลชน (mass media) หมายถึงสื่อที่ใช้สำหรับการสื่อสาร เพื่อให้มวลชนทั้งหลายได้รับทราบ ดังนั้นจึงมักเป็นสื่อที่เหมือนกันและมีจำนวนมาก ดังนั้นการผลิตสื่อจึงจำเป็นต้องอาศัยต้นทุนที่สูงมาก และสื่อมวลชนบางชนิดก็มีราคาแพง สื่อมวลชนที่เห็นอยู่ในเวลานี้มีหลายชนิดได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และวิทยุซึ่งสื่อแต่ละชนิดจะให้ความน่าสนใจและดึงดูดใจแตกต่างกัน

4. ผู้รับข่าวสาร (mass audience) เป็นบุคคลจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในเรื่องลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ (Heterogeneous) และผู้รับสารจะต้องเป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่รู้จัก ไม่มีตัวตนในสายตาของผู้ส่งสารอีกด้วย

คุณลักษณะของการสื่อสารมวลชน

1. เป็นการส่งข่าวสารจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำงานอยู่ในสถาบันหรือองค์กรทางด้านการสื่อสาร การจัดและการบริการองค์กรที่มีความสลับซับซ้อน มีเครื่องจักรกลในการผลิตสื่อออกมาตราวละมาก ๆ จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนสูงกว่าการสื่อสารโดยทั่วไป

2. ข่าวสารที่ปรากฏทางสื่อมวลชนมักจะเป็นข่าวสารอย่างเดียวกันจำนวนมากที่ถูกเผยแพร่ไปยังที่ต่าง ๆ และข่าวสารที่ส่งออกไปนั้นจะต้องมีความหลากหลายมีความน่าเชื่อถือของข่าวสาร

3. สื่อหรือช่องทางในการส่งข่าวสารของสื่อมวลชนเป็นช่องทางหรือสื่อที่ถูกผลิตขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปอย่างทั่วถึง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เครื่องส่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องส่งเครื่องรับโทรทัศน์ ภาพยนตร์และนิตยสารต่าง ๆ เป็นต้น

4. ผู้รับสารหรือมวลชนผู้รับข่าวสารเป็นบุคคลจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันและไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร ผู้รับสารมีโอกาสที่จะเลือกรับข่าวสารได้มากคืออาจจะเลือกรับสื่อประเภทใดและข่าวสารอะไรก็ได้โดยไม่ถูกบังคับ

5. ข้อมูลสะท้อนกลับที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นช้าและเกิดขึ้นน้อย บางครั้งอาจไม่เกิดขึ้นเลย ดังนั้นการไหลเวียนของข่าวสารในการสื่อสารมวลชนจึงนับได้ว่าเป็นการสื่อสารทางเดียวมากที่สุด (Oneway Communication)

6. ความสามารถในการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการถ่ายทอดข่าวสารในสื่อมวลชนเป็นลักษณะสาธารณะ (public) และไม่สามารถควบคุมการเลือกรับข่าวสารข้อมูลของผู้รับสารได้ ดังนั้น การชักจูง การโน้มน้าวจิตใจที่เกิดขึ้นจึงมักจะเกิดขึ้นได้น้อย บุคคลมักจะรับข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนในลักษณะของการหาข่าวสารและการหาความรู้แบบทั่วไป

หน้าที่ของสื่อมวลชน

การสื่อสารมีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ในด้านใหญ่ ๆ 3 ประการ ได้แก่

1. ช่วยดำรงสิ่งที่ตั้งงามให้คงอยู่ต่อไปซึ่งเป็นหน้าที่อันเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอน การถ่ายทอดความรู้มรดกทางศิลปวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

2. ช่วยขจัดปิดเป่าสิ่งที่ชั่วร้ายให้หมดสิ้นไปจากสังคม ซึ่งหมายถึงการสืบเสาะค้นหาความจริง ให้ความยุติธรรมแก่มวลชนโดยทั่วไป

3. การพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นในด้านของการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ การเกษตรและสุขอนามัย เป็นต้น

จากประโยชน์ทั้งสามประการจึงเห็นได้ว่าในปัจจุบันวงการวิชาการทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เทคโนโลยีการสื่อสารก็ยังคงมีบทบาทหน้าที่และกิจกรรมเพื่อสังคมอยู่เช่นเดิม ซึ่งพื้นฐานของการสื่อสารในสังคมอาจมีได้ 3 ประการคือ¹

1. สำนวณสิ่งแวดล้อมโดยการจัดส่วนต่างๆในสังคมเพื่อให้เกิดการประสานกัน
 2. สนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น
 3. มีหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคมจากยุคหนึ่งไปสู่สังคมอีกยุคหนึ่ง
- และ Wilbur ยังได้กล่าวเสริมอีกว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนยังมีอีก 3 ประการ ได้แก่
1. เป็นยามระวังเหตุการณ์
 2. มีหน้าที่เป็นเวที
 3. มีหน้าที่เป็นครู

ต่อมาได้เพิ่มอีกหน้าที่หนึ่งคือหน้าที่สร้างสรรค์ความบันเทิง (Entertainment) อีกด้วย

1. หน้าที่สังเกตการณ์และรายงานสภาพแวดล้อม คือการเฝ้าดูแลสอดส่องไปยังเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึง การรายงานสิ่งทีอาจมีผลกระทบต่อสมาชิกในสังคมและรายงานให้ทราบ ซึ่งเปรียบเสมือนยามที่คอยระวังเหตุการณ์ตรงกับหน้าที่ของการสื่อสารโดยทั่วไปคือการแจ้งให้ทราบ (to informed) สื่อมวลชนจะว่าเหตุการณ์หรือเรื่องราวใดๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคมและผู้รับสารคงจะรับทราบ สื่อ

¹Wilbur Schramm., "Channels and audience" in gland book of Communication. (Chicago:Ran McNally Collage publishing, 1973 p-116.

มวลชนก็จะเลือกนำมาเสนอให้คนทั่วไปทราบจนเข้าลักษณะของการกลั่นกรองข่าวสารก่อนถึงมือผู้รับสาร ซึ่งมักจะเรียกสื่อมวลชนว่าผู้เฝ้าประตู (Gate Keeper) ซึ่งมีหน้าที่ 3 ประการได้แก่

- 1.1 จำกัดหรือเลือกข่าวสารที่ไม่จำเป็นตัดทิ้งไปก่อนที่จะนำไปเผยแพร่สู่ผู้รับสาร
 - 1.2 ขยายโดยการเพิ่มเติมข้อความต่าง ๆ ที่อยู่ในกรอบขอบเขตของข่าวสารนั้นๆซึ่งอาจเป็นข้อเท็จจริง (fact)ทัศนคติ (attitude) หรือความเห็น (viewpoint) ก็ได้
 - 1.3 เรียบเรียงข่าวสารใหม่ให้เหมาะสมกับผู้รับสารเพื่อให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการเข้าใจ
2. สื่อมวลชนมีหน้าที่ประสานสัมพันธ์กับส่วนต่างๆของสังคมให้อยู่รวมกันได้ ได้แก่บทบาทหน้าที่ที่การสื่อสารเข้ามาช่วยปรับสมาชิกในกลุ่มต่างๆเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันได้ด้วยความสงบเรียบร้อย ซึ่งในหน้าที่นี้สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ในการวิจารณ์สิ่งต่างๆที่สำคัญต่อสังคมเสนอแนะวิธีการแก้ไขให้เกิดผลดีต่อสังคม ซึ่งการวิจารณ์ก็คือการชักจูงโน้มน้าวจิตใจในการสื่อสารนั่นเอง
3. สื่อมวลชนมีหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคม หมายถึง การเผยแพร่ความรู้ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมเพื่อให้วิทยาการและวัฒนธรรมของสังคมนั้นให้คงอยู่ตลอดไป
4. หน้าที่ให้ความบันเทิง¹ คือหน้าที่ให้การจรรโลงใจเพื่อให้ผู้รับสารเกิดการผ่อนคลายความตึงเครียดด้วยการชม การฟังรายการวิทยุ โทรทัศน์หรือแม้แต่การอ่านหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการสื่อสารมวลชนมีความสำคัญอย่างมากในการเปิดรับข่าวสารก็คือ ผู้รับข่าวสารจะมีพฤติกรรมต่างๆ นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสาเหตุสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เกิดจากความเจ็บปวด
2. เกิดจากความอยากรู้อยากเห็น
3. เกิดจากการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การแพร่กระจายข่าว : แบบจำลองโค้งรูป J

บรรดาแบบจำลองต่าง ๆ ที่กล่าวมาในบทนี้จนถึงขณะนี้ ส่วนใหญ่แล้ว จะเกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรม ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ เจตนาก็ตามแต่ควรจะระลึกไว้ด้วยว่า เนื้อหาของการสื่อสารจำนวนมาก อาจ จะพิจารณาได้ว่า มีลักษณะซึ่งพร้อมจะบอกให้ทราบ ยิ่งกว่าที่จะเป็นการโน้มน้าว ใจ จุดประสงค์ของตอนนี้ก็คือ ต้องพิจารณาถึงส่วนที่ทางติดต่อระหว่างบุคคลมี บทบาทในการถ่ายทอดข่าวและสารสนเทศต่าง ๆ โดยวิธีของสื่อสารมวลชน

ได้มีความสนใจเป็นอันมาก ต่อบทบาทของการแพร่กระจายข่าวจาก บุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่ง หลังจากที่ได้เกิดการลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี ขึ้นในปี ค.ศ. 1963 (ตัวอย่างกรีนเบอร์ก 1964 ชแรมม์ 1971) เพราะเหตุ ที่มีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมปฏิบัติการของส ภาวชนและต้องการหลีกเลี่ยงความตื่นตระหนก เคยมีการวิจัยมาแล้วถึงแหล่ง ที่มาของความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เป็นข่าว (สารเสนและฮิลล์ 1954 ดอยซ์แมน และแดเนียลสัน 1960) โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการเปรียบเทียบระหว่าง การรับสารจากสื่อมวลชนจากตัวบุคคล แบบจำลองที่จะได้อภิปรายต่อไปในที่นี้ เกิดขึ้นมาจากงานต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น แต่ทว่ามีที่มาโดยตรงจากงานของ กรีนเบอร์กว่าด้วยการลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี โค้งรูป J (รูปที่ 3.5.1) ซึ่งใช้สำหรับอธิบายและสรุปข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ โดยตัวของมันเองแล้ว มิได้ เป็นแบบจำลองแต่ได้สะท้อนให้เห็นถึงผลของกระบวนการอันหนึ่ง ซึ่งอาจจะจัดให้ เข้าอยู่ในรูปแบบของจำลองได้ (รูปที่ 3.5.2)

กรีนเบอร์กได้เริ่มต้นทดสอบข้อเสนออันหนึ่ง ซึ่งอาศัยงานวิจัยก่อน ๆ กล่าวโดยสรุปก็คือ เหตุการณ์ที่ถูกรายงานเป็นข่าวอาจจะแบ่งออกได้เป็น สาม กลุ่มตามอัตราของการแพร่กระจายข่าวไปสู่บุคคล

ประเภทที่ 1 เหตุการณ์ซึ่งมีความสำคัญโดยทั่วไปน้อย แต่มีนัยสำคัญ มากต่อบุคคลจำนวนไม่กี่คน เหตุการณ์เช่นนี้จะไม่ได้รับการนำเสนออย่าง

คริกโครมในสื่อมวลชน แต่โดยที่ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญแก่กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เหตุการณ์เหล่านั้นมักจะเป็นที่สังเกตโดยชนกลุ่มน้อยที่เกี่ยวข้องบางกลุ่มและข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นจะผ่านไปยังบุคคลอื่นซึ่งไม่ได้เห็นการออกข่าวนั้นในครั้งแรก ในที่สุดแล้ว กลุ่มที่เกี่ยวข้องทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ก็จะพลอยมีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นไปด้วย แต่ทว่าส่วนใหญ่แล้วจะได้ยินผ่านมาทางตัวบุคคลมากกว่า ตัวอย่างอันหนึ่งอาจจะได้แก่ การประกาศผลการสอบไล่ระดับชาติทางหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งสาธารณชนทั่วไปที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยญาติมิตรของผู้เข้าสอบนั่นเอง

ประเภทที่ 2 เหตุการณ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่า มีความสำคัญต่อสาธารณชนทั่วไป (บรรดาข่าวสำคัญประจำวัน) ซึ่งสื่อมวลชนให้ความสำคัญในการนำเสนอตามสมควร และเป็นที่ทราบแพร่หลายโดยสาธารณชนส่วนใหญ่ หรือกลุ่มค่อนข้างใหญ่ เรื่องราวเช่นนั้น มักจะไม่ถูกถ่ายทอดไป ในฐานะที่เป็นสารสนเทศจากบุคคลหนึ่งไปถึงอีกบุคคลหนึ่ง (แม้ว่าบุคคลจะนำเอาเรื่องราวเหล่านั้นมาอภิปรายถกเถียงกันก็ตาม) ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเรื่องเหล่านั้นเป็นที่เข้าใจว่าใคร ๆ ก็ทราบแล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่า เรื่องเหล่านั้นโดยปกติแล้ว จะไม่กระทบใจพอหรือไม่ถึงขนาดที่บุคคลคนหนึ่งเห็นว่า คุ่มค่าที่จะนำเอาความจริงนั้นไปเล่าสู่กันฟัง เหตุการณ์เช่นนั้น อาจจะรวมเหตุการณ์เช่นว่า การตกลงหลังจากการผลงานครั้งสำคัญ การขึ้นราคาค่ารถไฟตามแผน การปล้นธนาคารรายใหญ่ การก่อการร้ายอันโหดเหี้ยม ณ ที่ใดที่หนึ่งในโลก ฯลฯ

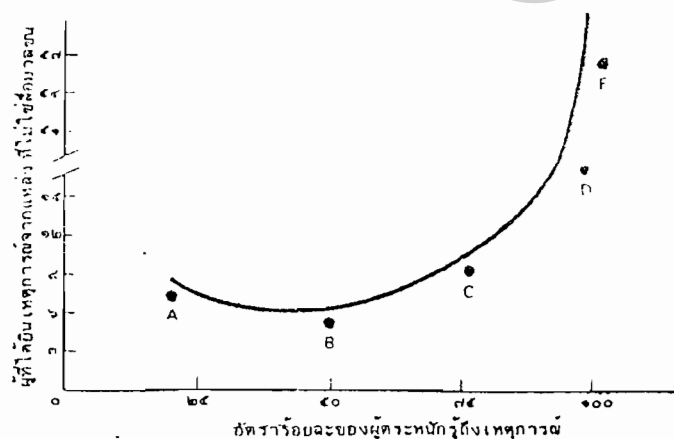
ประเภทที่ 3 เหตุการณ์ซึ่งมีความเร่งด่วนเป็นอย่างยิ่ง มีความสำคัญมากและมีลักษณะที่กระทบใจอย่างแรง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญ ได้รับความสนใจจากคนเกือบทุกคน และเป็นเหตุการณ์ซึ่งทำให้สื่อมวลชนสนใจอย่างสูงและรวดเร็ว กรณีแบบฉบับคือ การลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดีนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ที่ไม่น่ามจะเป็นไปได้แต่ก็เป็นไปได้ก็คือ ทั้ง ๆ ที่สื่อมวลชนได้ให้ความสนใจอย่างมาก สัดส่วนของคนซึ่งได้รับข่าวจากบุคคลอื่นแทนที่จะเป็นการได้รับข่าวจากสื่อมวลชนกลับสูงกว่าข่าวประเภทที่ 2 ที่กล่าวมาแล้ว ความสำคัญของเหตุการณ์จะ

เร่งให้เกิดการแพร่กระจาย การผ่านไปทั้งทางติดต่อระหว่างบุคคลและทางติดต่อจากสื่อมวลชน

โค้งรูป J ดังที่ได้แสดงให้เห็นในภาพที่ 1 เป็นการสรุปถึงผลที่ได้รับจากงานวิจัยของกรีนเบอร์ก เมื่อเขาได้ทำการตรวจสอบแหล่งที่มาของความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เป็นข่าวต่าง ๆ 18 กรณีด้วยกัน ซึ่งมีขอบเขตของอัตราความแตกต่างในการแพร่กระจายจากร้อยละ 14 ถึงร้อยละ 100 เมื่อสัดส่วนของประชาชน ซึ่งตระหนักรู้ในเหตุการณ์ถูกนำมาเขียนเป็นเส้นโค้ง โดยเทียบกับสัดส่วนของคนที่ได้ยินเกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ เป็นครั้งแรกจากแหล่งที่มาส่วนบุคคล เราอาจจัดกลุ่มบุคคลเหล่านั้นได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน (ให้ชื่อ A ถึง E) เส้นโค้งที่ได้จะปรากฏออกมาเป็นรูปตัว J ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอที่ได้สรุปไว้ต่อไปนี้

ภาพที่ 1

โค้งรูป J ของการแพร่กระจายข่าว : มีสัมพันธภาพเชิงเส้นโค้งระหว่างสัดส่วนของผู้ที่ตระหนักรู้ถึงเหตุการณ์และสัดส่วนของผู้ที่ได้ยินเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น จากแหล่งที่ไม่ใช่สื่อมวลชน (จากกรีนเบอร์ก 1964)

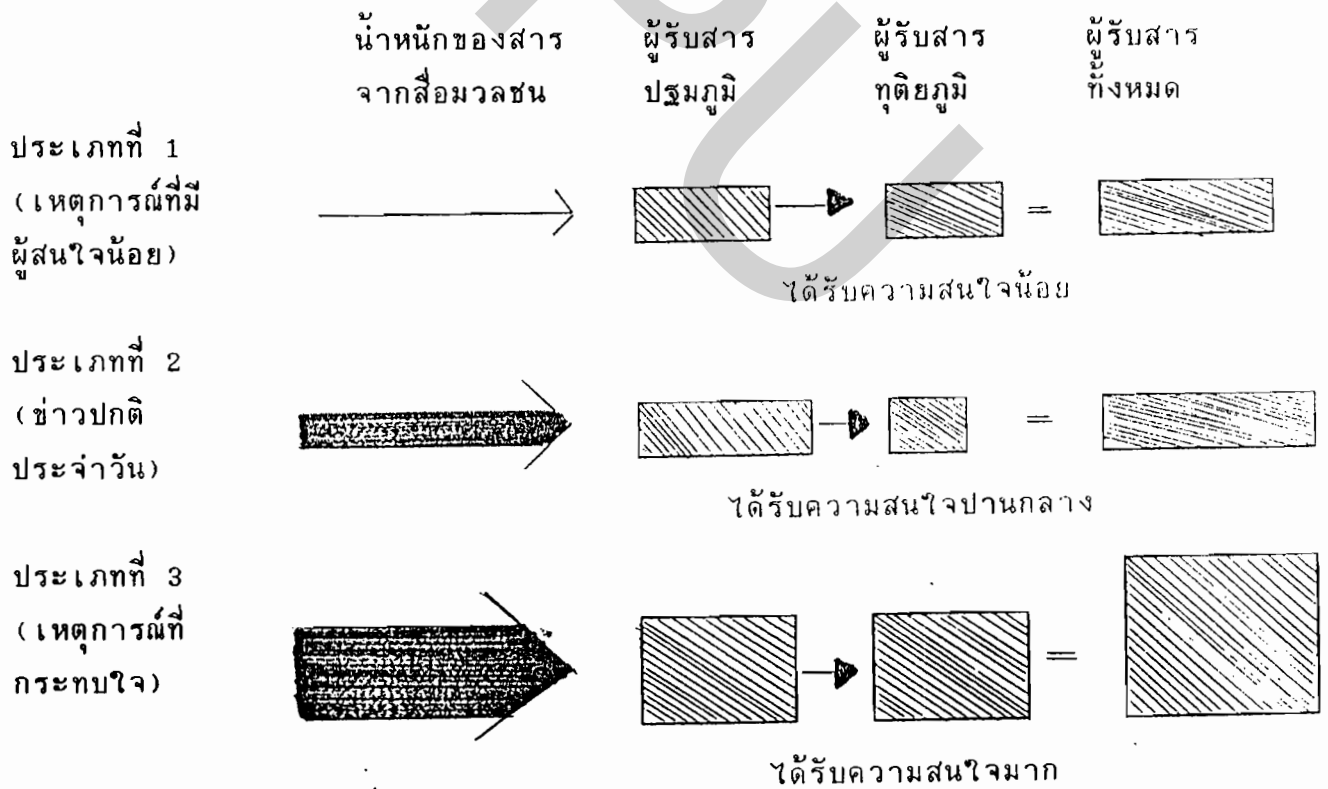
ที่มา : เสาวนิจ ยมาภย และ รวีวรรณ ประกอบผล : มหาวิทยาลัยรังสิต

แม้ว่าประเภท ของเหตุการณ์ทั้ง 3 ประเภท ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และแสดงอยู่ในบทสรุปของข้อค้นพบจากการวิจัย (A จะอยู่ในประเภทที่ 1 B, C และ D อยู่ในประเภทที่ 2 E อยู่ในประเภทที่ 3) จะมีการแพร่กระจายจริง ๆ ในลักษณะระดับที่สูงขึ้นเท่าที่ได้ เขียนไว้ตามเส้นแนวนอนสัดส่วนของบุคคลผู้ซึ่งได้ ยินจากแหล่งบุคคล (แกนตั้ง) ไม่ได้เพิ่มขึ้นในลักษณะที่เป็นการก้าวหน้าและไม่ได้สัมพันธ์กันในทางที่เป็นเส้นตรง สัดส่วนของผู้ที่ได้ยินจากแหล่งตัวบุคคลจะค่อนข้างต่ำ สำหรับเหตุการณ์ ซึ่งมีผู้ตระหนักรู้รวมยอดแล้วต่ำ ต่ำมาก สำหรับเหตุการณ์ส่วนใหญ่ซึ่งจำนวนของ "ผู้ตระหนักรู้ปานกลาง" และต่อจากนั้นจึงมาก (ร้อยละ 50+) สำหรับเหตุการณ์ที่มีผู้ตระหนักรู้สูงที่สุด

กระบวนการอันสำคัญยิ่ง ซึ่งก่อให้เกิดโครงสร้าง J นี้ อาจแสดงไว้ในภาพที่ 2

ภาพที่ 2

แบบจำลองการแพร่กระจายตามลักษณะโครงสร้าง J แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเหตุการณ์ในกลุ่มผู้รับสารปฐมภูมิ ทุตติยภูมิ และกลุ่มผู้รับสารทั้งหมด

แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมที่สัมพันธ์กันของกลุ่มผู้รับสารที่ได้
รับสารจากการติดต่อส่วนบุคคล สำหรับเหตุการณ์ประเภทต่าง ๆ กันไป
จำนวนผู้รับสารทั้งหมดมิได้เพิ่มขึ้นในลักษณะนั้น สำหรับประเภทที่ 1 จะสูงกว่า
สำหรับประเภทที่ 2 และสูงที่สุดสำหรับประเภทที่ 3

1. แบบจำลองนี้ ชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างที่เด่นชัดระหว่าง "ความ
สำคัญ" ของเหตุการณ์ และอัตราของความเอาใจใส่หรือการเข้าไปมีส่วนข้อง
เกี่ยวของกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง "ความสำคัญ" ในที่นี้เกี่ยวกับคุณค่าของข่าว
โดยทั่วไปในสังคม และลักษณะของเหตุการณ์ ที่ทำให้รับรู้ง่ายสำหรับสังคมโดย
ส่วนร่วม ในขณะที่การเข้ามามีส่วนข้องเกี่ยว โดยเปรียบเทียบแล้ว จะเกี่ยว
ข้องกับลักษณะที่ทำให้บุคคลรับรู้ง่ายสำหรับปัจเจกชนผู้รับสารสูง สองสิ่งนี้ ("มี
ความสำคัญ" กับ "อัตราของการเข้าไปข้องเกี่ยว" ผู้แปล) ไม่มีสหสัมพันธ์ต่อ
กันโดยตรง ทั้งนี้เพราะการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนข้องเกี่ยวด้วยสูง อาจจะมีขึ้น
ได้กับเหตุการณ์ที่มีได้มีความสำคัญทางสังคมเลยก็ได้

2. แบบจำลองและการวิจัยที่แบบจำลองนี้ใช้เป็นพื้นฐานนั้น เตือน
ให้เราระลึกว่าเหตุการณ์ **ส่วนใหญ่** ซึ่งสื่อมวลชนได้รายงาน และสา
ธารณชนส่วนหนึ่งได้ทราบในภายหลังนั้น สาธารณชนได้รู้จากสื่อมวลชนก่อน มิได้
รู้จากแหล่งบุคคล

3. เป็นที่ปรากฏว่า เหตุการณ์ประเภทที่ 3 ซึ่งเป็นที่รู้ได้โดยมาจาก
แหล่งตัวบุคคลนั้น หากได้ยากมาก และมักจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์วิกฤติเป็น
ส่วนใหญ่ เราอาจกล่าวว่าเป็นลักษณะของความแตกต่างอีกชั้นหนึ่งของเหตุการณ์
เช่นนั้น ซึ่งมักจะถูกแพร่กระจายไป อย่างรวดเร็ว และทำให้มีผู้รับรู้ได้

ทฤษฎีเข็มฉีดยา¹

วัตถุประสงค์ขององค์การที่ผลิตรายการสขามานุษติของกองอำนาจการ รักษาความมั่นคงภายในจากอดีตถึงปัจจุบันก็เมื่อ สร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ต่อรัฐบาล ประกอบกับการให้ความรู้ และสาระในด้านต่าง ๆ ต่อประชาชน ตามสถานภาพของบ้านเมืองในขณะนั้น ถ้าบ้านเมืองมีสภาพไม่ปกตินัก ประชาชน แบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ รายการนี้ก็จะเผยแพร่ข่าวสารให้เกิดความสามัคคีกันยิ่งขึ้น ถ้าในยามบ้านเมืองปกติ รายการนี้ก็จะนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ไปตามปกติ ทฤษฎีเข็มฉีดยา ได้ถูกนำมาใช้อธิบายกระบวนการซึ่งสื่อมวลชนที่ถูกมองว่าเป็น ผู้มีอิทธิพลต่อผู้รับเรื่อง เสมือนหนึ่งเป็นผู้ฉีดยาเข้าไปในกลุ่มผู้รับสาร ซึ่งคาด หวังกันไว้ว่า ผู้รับสารจะมีปฏิกิริยาไปในทางที่ตนต้องการ

¹พีระ จิระโสภณ "ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน" ในหลักและทฤษฎีการ สื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529, หน้า 643.

¹เมตตา กฤตวิทย์ พัทธี เศษจรรยา ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 54

แผนภูมิแสดงทฤษฎี เข็มฉีดยา

สิ่งเร้า ---> ผู้รับ ---> การตอบสนองทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล Individual Difference Theory ทฤษฎีนี้ได้รับการพิจารณาจากแนวความคิดต่อสิ่งเร้าและการตอบสนอง หรือทฤษฎี เอล์ อาร์ ในสมัยก่อนใช้อธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารว่าผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน จะมีความสนใจต่อข่าวสารต่างกัน

De Fleur ได้อ้างหลักพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ไว้ว่า

1. บุคคล ที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันจะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมต่างกัน
2. ความแตกต่างกันนี้ เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมต่างกัน
3. บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ และสถานภาพทางจิตวิทยา
4. การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อต่างกันจะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลคือสภาพเงื่อนไขที่แต่ละบุคคลได้รับจากสภาพสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ เรื่องนี้สรุปได้ว่าข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมเปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้รับสารแต่ละคนมีการตอบสนองต่างกัน รวมทั้งสร้างลักษณะแตกต่างของบุคคลด้วย¹

¹เมตตา กฤตวิทย์ พัทณี เขยจรรยา ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์
แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 54

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน

(THE USES AND GRATIFICATION APPROACH)

แนวทางการศึกษา เรื่อง "การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน" เป็นการเน้นความสำคัญของกลุ่ม "ผู้รับสาร" (Audience) ในฐานะเป็น "ผู้กระทำการสื่อสาร" (Active one) กล่าวคือ ตัวผู้รับสารจะเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารเพื่อสนองต่อความต้องการของตน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529 : 634)

ทฤษฎีหรือแนวทางการศึกษานี้ เป็นผลต่อเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงของการศึกษาทางนิเทศศาสตร์ ซึ่งในยุคเริ่มแรกนั้นเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้น "ผู้ส่งสาร" "สื่อ" และ "สาร" ว่ามีอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างไร เกิด "ผลกระทบ" ต่อผู้รับสารเพียงใด โดยผู้รับสารจะถูกเรียกว่าเป็นผู้ถูกกระทำเนื่องจากการสื่อสารในยุคนั้นมีบริบททางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมากเพราะอยู่ในระหว่างเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 และที่ 2 (ค.ศ. 1930-1950) ผู้ส่งสารมีอิทธิพลในการใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ทางการเมือง ผู้รับสารจึงเป็นเพียงผู้ถูกทำให้เกิดผลกระทบ การศึกษาในเวลาต่อมาได้เกิดแนวคิดใหม่โดยมุ่งเน้น "ผู้รับสาร" เป็นสำคัญ ในลักษณะที่ผู้รับสารมีความต้องการจำเป็น (Needs) อย่างใดอย่างหนึ่งจึงเปิดรับสารและความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงสื่อมวลชนให้ผลิตข่าวสารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารอย่างแท้จริง

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน อยู่ภายใต้กรอบทฤษฎีที่นักการศึกษาสื่อสารมวลชนเรียกว่า ทฤษฎีเชิงหน้าที่ (หรือ Functional Perspective) การวิเคราะห์ในเชิงหน้าที่ของสื่อมวลชนนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อที่กล่าวว่า พฤติกรรมและปรากฏการณ์ในสังคมของมนุษย์ต่างก็มีความเกี่ยวข้องในเชิงหน้าที่ต่อกัน คือ มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ ทั้งแบบลูกโซ่ และ แบบ

วงจรถัดนี้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าเกิดขึ้นมาจากความต้องการจำเป็น (Needs) และความต้องการของมนุษย์จะมีที่มาแตกต่างกันไป พฤติกรรมการใช้สื่อของบุคคล จะเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล (ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534)

จากการที่มนุษย์มีความต้องการขั้นพื้นฐานที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งความต้องการขั้นพื้นฐานดังกล่าวสามารถแบ่งได้ตามที่มาสโลว์ (Maslow) ได้ อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 อย่าง คือ

1. Physiological Need ความต้องการทางด้านร่างกายเป็น ความต้องการเบื้องต้นที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอากาศ สำหรับหายใจ อาหาร น้ำ เสื้อผ้า และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. Safety Need ความต้องการความมั่นคง ความปลอดภัย คือ มีความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและปลอดภัย

3. Love and Belonging Need ความต้องการความรักและการ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หมายถึง ความอยากมีเพื่อน มีความรัก ต้องการเป็นผู้ให้ ความรักและได้รับความรัก เพื่อทำให้รู้สึกว่าคุณไม่ได้อยู่คนเดียวอย่างโดดเดี่ยว อ้างว้างหรือถูกทอดทิ้ง

4. Esteem Need ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี หมายถึง ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง หรือมีความภาคภูมิใจเมื่อประสบความสำเร็จ

5. Self-Actualization Need ความต้องการพัฒนาตนเองไป สู่ระดับที่สมบูรณ์ที่สุด หมายถึง ต้องการมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ ความ ต้องการซาบซึ้งในสุนทรียะ (Aesthetic Need) ความต้องการในขั้นนี้ต้อง อยู่ในสภาวะที่พร้อมจะพัฒนาตนเอง หรือสามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้วย

นอกเหนือจากความต้องการทั้ง 5 ขั้นข้างต้น มนุษย์เรายังมีความต้องการอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ ความต้องการอยากเรียนรู้ (Need for Cognitive)

ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบ และความเข้าใจสภาวะแวดล้อมตนเอง ความต้องการที่จะรู้ (Needs for Cognition or Needs for Orientation) นี้ เป็นแรงผลักดันที่มนุษย์เราเรียนรู้มาจากการอยู่ในสังคม ซึ่งในการจะศึกษาสื่อสารมวลชนตามแบบของทฤษฎีนี้มีข้อที่ต้องยอมรับก่อน (เสวี วงษ์มณฑา, 2523: 6) ดังต่อไปนี้

1. มนุษย์จงใจเสาะแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดู หรือฟังมนุษย์มีทางเลือกที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ
 2. การใช้สื่อสารมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย (Goal-directed)
 3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่น ๆ อีกหลายอย่างที่อาจจะตอบสนองความต้องการรู้ (Needs for orientation) ของมนุษย์ได้
 4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเองจากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ กัน
 5. มนุษย์ทุกคนเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการส่วนตัว
- แมกซ์เวลล์ อี แมคคอมล์ และ ลี บี เบคเตอร์ (Maxwell E McCombs and Lee B. Becker) ได้กล่าวไว้ในเรื่องของการใช้สื่อตามความพอใจและความต้องการ (Uses and Gratifications) ว่าบุคคลใช้สื่อมวลชน เพื่อสนองความต้องการดังต่อไปนี้

1. ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์ และติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชนเพื่อให้รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ให้ทันสมัยและรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้
2. ต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว
3. ความต้องการข้อมูลเพื่อการพูดคุย สนทนา (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลมีข้อมูลที่น่าไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่น

4. ความต้องการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์ และความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว

5. ความต้องการเสริมความคิดเห็นหรือการสนับสนุนการตัดสินใจ ที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)

6. ต้องการความบันเทิง (Relaxing and entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

แคทซ์ และคณะ (KATZ AND OTHERS, 1973) ได้ศึกษา "ความต้องการ" ของผู้ใช้สื่อมวลชนในประเทศอิสราเอล ทำให้เกิดความสนใจต่อวงการสื่อสารมวลชน และการวิจัยครั้งนี้ได้กลายเป็นต้นแบบของการศึกษา ทฤษฎีการใช้เพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ โดย แคทซ์ (Katz) ได้สำรวจและพยายามสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดความต้องการทางด้านจิตใจ และสังคมของผู้รับสารมากกว่าเพื่อพิสูจน์สมมติฐานใด ๆ ผลจากการสัมภาษณ์ได้นำมาจัดเป็นองค์ประกอบ 3 ประการ ที่เรียกว่า "Classification of Media-Related Needs" ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

ตารางที่ 1 Classification of Media-Related Needs

ลักษณะความต้องการ (MODE)	เป้าหมายการติดต่อของ บุคคลต่อสิ่งภายนอก (CONNECTION)	บุคคลหรือสิ่งของที่มีมนุษย์ การติดต่อไปสู่ (REFERENT)
1. ต้องการให้เพิ่มมากขึ้น 2. ต้องการให้ลดน้อยลง 3. ต้องการให้ได้มา	1. การติดต่อเพื่อรับ ข่าวความรู้ 2. การติดต่อเพื่อความ พอใจเพื่อประสพ- ความสำเร็จทางอารมณ์ 3. การติดต่อเพื่อความ เชื่อถือความมั่นใจ ความมั่นคง และ สถานภาพ 4. การติดต่อเพื่อเชื่อม โยงความสัมพันธ์	1. ตนเอง 2. ครอบครัว 3. เพื่อนฝูง 4. สังคม รัฐบาล 5. ชรามนิยม วัฒนธรรม 6. โลก 7. สิ่งภายนอกอื่น ๆ ที่มี ความหมายน้อย

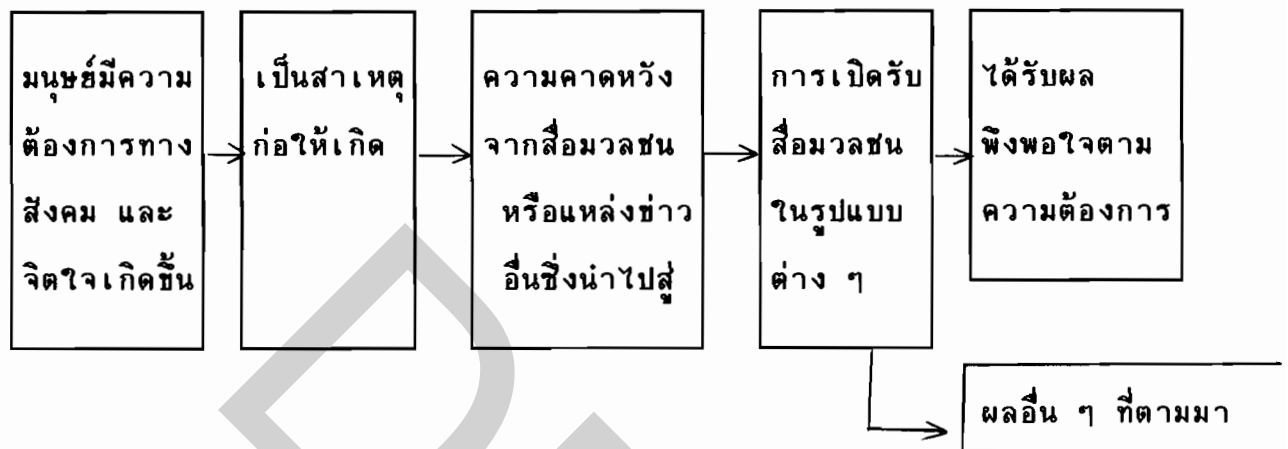
จากองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ แคทซ์ (Katz) ได้สร้างข้อความแสดงความ
 ต้องการของผู้ที่ใช้สื่อ 35 ข้อความ ได้ชี้ให้เห็นถึงความต้องการของบุคคลที่จะใช้
 สื่อเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตน ตัวอย่าง

ผู้รับสารใช้สื่อเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ก็สามารถสร้างจากองค์ประกอบได้ดังนี้ ก.2 ข.4 ค. 1 นอกจากนี้จะแยกองค์ประกอบในรูปแบบผังแผนภาพที่ 2 แล้ว แคทซ์ (Katz) ยังได้นำเอาทั้ง 35 ข้อความมาแยกกลุ่มตามความต้องการลักษณะทาง Cognitive Need, Affective Need, Integrative Need และ Escape Need ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1. Cognitive Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับข่าวสารความรู้ และความเข้าใจในตัวบุคคล เหตุการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ
2. Affective Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับคามพึงพอใจ หรือได้รับประสบการณ์ทางอารมณ์ รวมทั้งในเรื่องของความสวยงามหรือศิลปะต่าง ๆ
3. Integrative Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับคามเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพอันเป็นที่ยอมรับ
4. Escape Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ

ต่อมาในปี ค.ศ.1974 แคทซ์ (Katz) ได้วางแบบแผน (Pattern) ของทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจดังนี้

ภาพที่ 3 แบบจำลององค์ประกอบของ การใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ จากสื่อมวลชน (Katz, 1974)

จากแผนภาพตามตารางนี้ แคทซ์ (Katz) ได้อธิบายว่า (1) มนุษย์มีความต้องการทางด้านสังคมและทางด้านจิตใจเกิดขึ้น (2) จึงเป็นสาเหตุก่อให้เกิด (3) ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ ที่จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งนำไปสู่ (4) การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบที่แตกต่างกัน (5) ได้รับความพึงพอใจตามความต้องการหรือได้รับผลอื่น ๆ ที่อาจไม่ได้คาดหวังเกิดขึ้นตามมาก็ได้

คำอธิบายเกี่ยวกับแบบจำลองข้างต้น อาจยกเป็นตัวอย่างให้เห็นในกรณีที่บุคคลผู้หนึ่งซึ่งมีความต้องการ จำเป็นตามสภาวะทางจิตใจและสังคม เช่น ต้องการ เป็นคนรอบรู้ ทันสมัย เพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นและมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยสนองความต้องการของเขาได้ เขาจึงเลือกใช้สื่อมวลชนโดยเลือกดูรายการข่าวภาควิทยุโทรทัศน์ ฟังข่าวจากวิทยุกระจายเสียง หรืออ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ที่จะช่วยให้เขาได้รับความพึงพอใจตามที่เขาต้องการได้ คือเป็นคนรอบรู้และทันสมัยขณะเดียวกันผลจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนทุก ๆ วัน ก็อาจมีผลอื่น ๆ ตามมา นอกเหนือจากการเป็นผู้รอบรู้ทันสมัย เช่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือ

เปลี่ยนลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมบางอย่างได้เช่นกัน

แบบจำลองการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนี้ได้อธิบายถึง พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มบุคคลที่มีความคาดหวังประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชน จึงมีการเลือกใช้สื่อตามความต้องการของตนด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน และความต้องการที่แตกต่างกัน ช่อมก้อให้เกิดแรงจูงใจในการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกันไปด้วย จึงถือได้ว่าแบบจำลองนี้เป็นการศึกษา กระบวนการการรับสาร (Receiving Process) ซึ่งมีได้หมายถึง กระบวนการของการสื่อสารทั้งหมด

โรเซ็นเกรน (Rosengren, 1972) นักวิจัยท่านหนึ่งได้พัฒนาการศึกษาตามแนวคิดของแคทซ์ พบว่าความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ก่อให้เกิดแรงจูงใจและเกิดพฤติกรรมตามมา ได้สร้างแบบจำลองที่มีผู้นำเอาไปอ้างอิงกว้างขวางมากที่สุด แบบจำลองนี้ได้นำเอาหน่วยประกอบและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาพิจารณาได้แสดงให้เห็นถึงหน่วยประกอบต่าง ๆ รวม 11 หน่วย ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ดังแบบจำลองนี้ (สวนิต ยมาภัย และ ระวีวรรณ ประกอบผล, 2528: 150-153)

ภาพที่ 4 แบบจำลองการใช้และการตอบสนองสำหรับนักวิจัยของ Rosengren

1.	ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์บางประการ
ในระดับที่ต่ำกว่าและสูงกว่า	โดยปฏิสัมพันธ์กัน
2.	ชุดต่าง ๆ ที่ประกอบกันของลักษณะภายนอกและ
ภายในตัวบุคคล	และยังมี
3.	โครงสร้างของสังคมที่แวดล้อมรวมทั้งโครงสร้าง
ของสื่อมวลชน	ผลลัพธ์ เป็น

ภาพที่ 4 (ต่อ)

4. ชุดต่าง ๆ ของปัญหาแต่ละปัญหาตามที่บุคคลได้
รู้สึกรุนแรงมากหรือน้อย	และ
5. ทางแก้ปัญหาเหล่านี้ตามที่ได้รับรู้	การประกอบกันของ
ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา
จะทำให้เกิด
6. แรงจูงใจต่าง ๆ ในอันที่จะพยายามแสวงหา
การได้รับและการตอบสนองหรือพฤติกรรม
การแก้ปัญหา	จะมีผลลัพธ์เป็น
7. แบบรูปต่าง ๆ ของการบริโภคสื่อมวลชน	และ
8. แบบรูปต่าง ๆ ของพฤติกรรมอื่น ๆ	ทั้ง 2 ประเภทของพฤติกรรม
9. รูปแบบต่าง ๆ ของการได้รับการตอบสนอง
หรือการไม่ได้รับการตอบสนอง	และอาจเป็นไปได้ที่จะมีผล
กระทบต่อ
10. ชุดต่าง ๆ ที่ประกอบกันของลักษณะภายนอก
และภายในตัวบุคคล	และในที่สุดมีผลถึง
11. โครงสร้างสื่อมวลชนและโครงสร้างอื่น ๆ
ทางสังคม การเมือง ฯลฯ	

ความต้องการต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลประกอบกันเป็น จุดเริ่มต้นพัฒนาการของความต้อการนั้น มิได้เกิดขึ้นจากความว่างเปล่า แต่เกิดในปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบซึ่งอยู่ภายใน และอยู่โดยรอบตัวบุคคล (กรอบที่ 2 และ 3) ด้วยการอ้างอิงลำดับขั้นของความจำเป็นที่ มาสโลว์ (Maslow) ได้แสดงไว้ และ โรเซ็นเกรน (Rosengren) ยืนยันว่าระดับความต้อการที่สูงกว่าเป็นความต้อการที่ตรงกันที่สุดกับแบบจำลองว่าด้วยการได้รับการตอบสนองเมื่อเปรียบเทียบกับความต้อการในระดับต่ำกว่า

กรอบที่ 4 โรเซ็นเกรนได้นำเอาความคิดรวบยอดว่าด้วยปัญหาที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างความต้อการชนิดต่าง ๆ ลักษณะของแต่ละบุคคล และสภาพแวดล้อมทางสังคมเข้ามาพิจารณา เขาให้ข้อสังเกตว่า "ปัญหา" และ "ความต้อการ" 2 สิ่งนี้จะต้อไม่นำไปสับสนกัน ลักษณะที่เห็นได้ของปัญหาที่เช่นเดียวกัน บุคคลแต่ละคนจะเห็นช่องทางที่แตกต่างกันไป (กรอบที่ 5)

ในระดับของตัวบุคคล ปัญหาต่าง ๆ ตามที่รับรู้และทางแก้ปัญหาที่นั้น ๆ อาจทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (กรอบที่ 6) แรงจูงใจนั้น อาจจะเป็นการยากที่จะแยกออกจาก "ความต้อการ" และ "ปัญหา" โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยเชิงประจักษ์ แรงจูงใจต่าง ๆ อาจนำไปสู่ขอบเขตอันกว้างขวางของเป้าหมายต่าง ๆ เป็นจำนวนมากของการได้รับความพึงพอใจหรือวิธีการแก้ปัญหาชนิดต่าง ๆ

การวิจัยได้ให้ตัวอย่างไว้บางประการ กล่าวคือ บุคคลได้ประสบกับสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งเต็มไปด้วยความขัดแย้ง และความตึงเครียดจนทำให้บุคคลนั้นได้รับแรงจูงใจที่จะพยายามหาทางผ่อนคลายความตึงเครียดด้วยการเปิดรับสื่อมวลชน บุคคลอาจจะตระหนักถึงปัญหาในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงถูกจูงใจให้แสวงหาข่าวสารเพื่อที่จะทำความเข้าใจให้กว้างขวางออกไปในเนื้อหาของสื่อมวลชน และแต่ละบุคคลซึ่งขาดโอกาสอันเป็นไปได้ในอันที่จะตอบสนองความต้อการของตนได้อย่างเต็มที่ตามปฏิสัมพันธ์ธรรมชาติจึงเกิดผลตามมาคือถูกจูงใจที่จะใช้ประโยชน์จากเนื้อหาของสื่อมวลชนบางประเภท เช่น โทรทัศน์

ดังนั้น ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งมีผลลัพธ์ตามแรงจูงใจจึงเป็นสาเหตุของการกระทำในรูปการบริโภคสื่อมวลชนหรือในรูปพฤติกรรมอย่างอื่น (กรอบที่ 7 และ 8) ในขณะที่ความต้องการอื่น ๆ แรงจูงใจ และปัญหามีลักษณะต่าง ๆ กันไปสำหรับบุคคล และกลุ่มต่าง ๆ กัน ผลลัพธ์ก็จะเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ กันบุคคลบางคนจะแสวงหาเรื่องความบันเทิง บางคนจะสนใจต่อสารสนเทศและบางคนก็จะไม่ใช้ประโยชน์จากเนื้อหาของสื่อมวลชนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

กรอบที่ 9 แสดงว่า แบบรูปที่ต่างกันของการได้รับการตอบสนอง หรือ การไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการนั้น

กรอบที่ 10 และ 11 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลของกระบวนการซึ่ง โรเซ็นเกรนได้ให้ข้อสังเกตว่า ในขณะที่แบบแผนของการพิจารณาผลตามแบบดั้งเดิมและวิธีการพิจารณาในแง่ของการใช้ประโยชน์ และการได้รับการตอบสนองต่างก็พิจารณาถึงผลของการสื่อสาร ส่วนแรกนั้นส่วนใหญ่จะพิจารณาถึงผลที่ผู้สื่อสารตั้งใจไว้ ส่วนที่ 2 คำนึงถึงผลที่ผู้บริโภคมีความตั้งใจจะรับเป็นสำคัญ กระบวนการของการใช้ประโยชน์และการได้รับการตอบสนองตามความต้องการ อาจมีอิทธิพลต่อสังคมและต่อสื่อมวลชนในสังคมนั้น ๆ

จากแนวคิดในเรื่องของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนนี้ ทำให้ทราบว่าบุคคลแต่ละคน สามารถเลือกสื่อมวลชนตามความต้องการพร้อมแรงจูงใจของผู้รับสารเองและย่อมมีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจ และความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน เพื่อสนองความพึงพอใจของตนเอง ด้วยเหตุผลต่าง ๆ สำหรับการศึกษาในเรื่องการสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในด้านการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติจึงได้ทำการศึกษาว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลโดยตรง หรือได้ให้อะไรแก่ผู้รับสารบ้าง และในขณะที่เดียวกันได้ศึกษาว่าผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้มีสิทธิ ในการที่จะเลือกเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ว่า ผู้รับสารแต่ละคนนั้นมีวัตถุประสงค์ หรือมีความตั้งใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน เพื่อสนองความพึงพอใจ ของ

ตนเองอย่างไรบ้าง ดังนั้นประชาชนในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นผู้รับสาร จะเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์หรือไม่ก็น้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับลักษณะทางสังคมของแต่ละคนซึ่งแตกต่างกันทำให้ประชาชนคาดหวังความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ฉะนั้นการเปิดรับต่อรายการสขามานุษติจึงมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ทำให้ความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อก็แตกต่างกันด้วย

ทฤษฎีการกำหนดวาระ (Agenda Setting Theory)

1. ความเดิม

จากความเชื่อที่ว่าสื่อมวลชนนั้นมีอิทธิพลทางด้านจิตใจ หรือสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้รับสารคล้อยตามไปในทิศทางที่ต้องการได้นั้น เริ่มจะเลือนหายไป โดยมีแนวความคิดใหม่เข้ามาแทนที่ นั่นคือ การที่คนจะมีพฤติกรรมเช่นไร หรือมีความรู้สึกเช่นไรนั้น สื่อมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรง แต่สื่อมวลชนกลับเป็นผู้มีบทบาทต่อการที่จะทำให้คนได้คิดและอภิปรายกัน ส่วนผลจะออกเป็นเช่นไรนั้นยังมีส่วนอื่นอีกมาก มากกว่าข่าวสารสาระจากสื่อมวลชน ดังเช่น ความเชื่อ ความรู้เดิม ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม โอกาส และอื่น ๆ

การที่คนในสังคมได้รับรู้ ได้คิด หรือมีการอภิปรายกันบ้างนั้น สื่อมวลชนเป็นผู้กำหนด (Set) นี้ เป้าที่รู้จักกันทั่วไป คือ ทฤษฎีการกำหนดวาระ ซึ่งหมายถึง สื่อมวลชนเป็นผู้กำหนดวาระการประชุม (Agenda) ในเรื่องต่าง ๆ ในขณะที่ประชาชนคือผู้เข้าประชุม

จริง ๆ แล้ว แนวความคิดในเรื่องนี้ ได้กำเนิดมาตั้งแต่ ค.ศ. 1922 โดย Walter Lippmann ที่บอกว่าสื่อมวลชนมีหน้าที่สร้าง "ภาพในสมอง" ให้แก่ประชาชน และสี่สิบกว่าปีหลังจากนั้น Cohen (1963) ได้กล่าวว่าสื่อมวลชนไม่ควรได้รับความสำเร็จในการบอกให้ประชาชนคิดอะไร แต่น่าจะมีบทบาทในแง่ที่ว่าความคิดเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง และท้ายสุด Lang and

Lang (1966) เป็นผู้ที่ยืนยันว่า สื่อมวลชนจะต้องใช้พลังทั้งหมดไปในทิศทางที่จะทำให้ประชาชนพึงประเด็นสนใจไปในเรื่องอะไรบ้าง

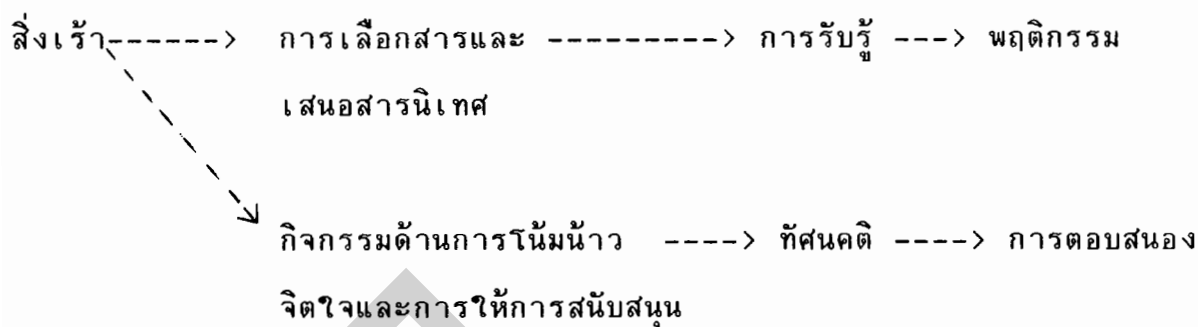
2. ลักษณะของทฤษฎี

ทฤษฎีการกำหนดวาระ เสนอโดย Becker, McCombs และ Mcleod แสดงให้เห็นถึงข้อคล้ายกันและข้อแตกต่างระหว่างแนววิธีการศึกษาแบบเก่า คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change) กับการศึกษาแบบใหม่ คือ การกำหนดวาระ (Agenda Setting) โดยแยกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของสื่อมวลชน (Media Environment) ซึ่งเป็นเครื่องเร้า หรือสาเหตุก่อให้เกิด
2. พฤติกรรมสื่อมวลชน (Media Behavior) ซึ่งหมายถึงการเลือกและการเสนอข่าวสาร หรือวิธีการโน้มน้าวจิตใจต่าง ๆ แล้วแต่พฤติกรรมเกี่ยวกับสื่อมวลชนนี้จะก่อให้เกิด
3. ผลตอบสนองของสื่อมวลชน (Audience Response) ซึ่งในขั้นแรกนี้จะปรากฏในรูปการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ (Cognition) หรือทัศนคติ (Attitude) และหลังจากนั้นจะมี
4. ผลตอบสนอง (Response) ขั้นสุดท้ายตามาอันได้แก่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรม (Behavior) ต่าง ๆ

จะเห็นว่าขั้นตอนที่เกิดขึ้นจะเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่ ซึ่งข้อแตกต่างของแนววิธีการศึกษาแต่ละแบบจะอยู่ที่ลักษณะของขั้นตอนที่เกิดขึ้นดังกล่าวด้วยแบบจำลองนี้อาจแสดงเป็นแผนภาพได้คือ

สภาพแวดล้อม ของสื่อมวลชน	พฤติกรรมของ สื่อมวลชน	ระดับการตอบสนอง ของผู้รับข่าวสาร	ผลตอบสนอง ^{ขั้นต่อมา} ของผู้รับข่าวสาร
-----------------------------	--------------------------	-------------------------------------	--

แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของสื่อมวลชน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ตามแนววิธีการศึกษา (Agenda Setting Theory) (ลูกศรเส้นตรง) และ Attitude Change (ลูกศรไขว้ปลา)

3. การวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ ได้พบครั้งแรกในปี ค.ศ. 1972 ซึ่ง McCombs and Shwa ได้รายงานผลการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ของปี ค.ศ.1968 โดยผลของการวิจัยสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อเรื่องที่ประชาชนได้พูดโต้อภิปรายกัน กับ ข่าว/หัวข้อข่าวที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน

ถึงแม้การวิจัยในช่วงแรก ๆ จะเกี่ยวข้องกับทางเลือกตั้งประธานาธิบดีหรือทางการเมืองมากก็ตาม แต่ก็พบว่า ทฤษฎีนี้ได้รับความสนใจกันมากขึ้นเป็นลำดับ รายงานจากวารสาร Communication Abstract ได้พบว่ามี การวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ โดยเฉลี่ยปีละ 7.5 เรื่อง ในช่วงปี ค.ศ. 1978 ถึง 1985 โดยร้อยละ 30 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง (ค.ศ. 1978-1981) อย่างไรก็ตาม

ตาม หัวข้อที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โฆษณา ทั้งต่างประเทศ และข่าวทางการแพทย์ ก็เป็นเรื่องที่ได้รับความนิยมเช่นกัน

วิธีการวิจัยที่ได้รับความนิยมใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด ส่วนการวิจัยลักษณะระยะยาว (Longitudinal Dimension) ก็พบบ้าง

ทฤษฎีการโน้มน้าวใจ

การโน้มน้าวใจหมายถึง "การสื่อสารจงใจที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือก" ซึ่งบุคคลซึ่งเป็นผู้รับสารมีสิทธิที่จะเลือกได้

ขอบเขตการโน้มน้าวใจเป็นจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักวาทะศิลป์ 3 อย่างด้วยกันคือ

1. การใช้สัญลักษณ์ที่เห็นได้ชัดรับฟังได้ เพื่อช่วยให้การรับรู้ข่าวสารง่ายขึ้น โดยปกติแล้วประสบการณ์ของผู้พูดและผู้รับจะไม่เหมือนกัน

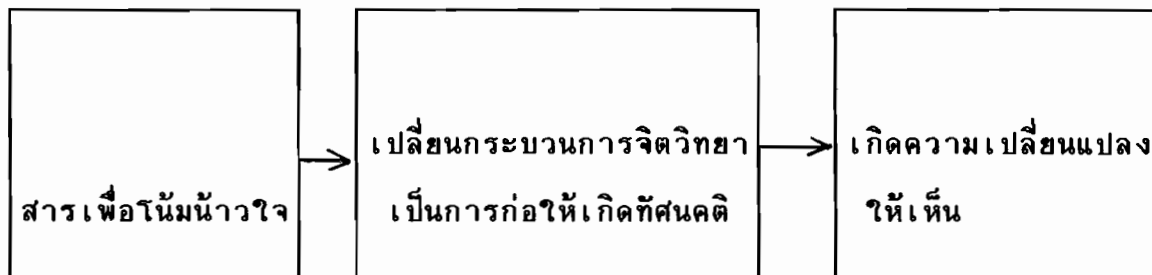
2. สามารถทราบถึงความต้องการของผู้รับได้ ทั้งนี้หมายถึง ความจำเป็นที่ต้องทราบระบบความต้องการของมนุษย์

3. สามารถแสดงได้ว่าจะสำเร็จตามความคาดหวังโดยเขียนตามคำแนะนำของผู้ทำการโน้มน้าวใจ

ดังนั้นการเข้าใจถึงทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล และการโน้มน้าวใจ จึงเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนทางให้เกิดการตอบสนองทางพฤติกรรมของใจ

เพราะฉะนั้นการตระหนักถึงความแตกต่างของบุคคล และลักษณะความต้องการของผู้รับสารจึงเป็นวิธีหนึ่งในการโน้มน้าวใจ โดยปรับเป็นเรื่องของจิตวิทยาภายในบุคคลที่ต้องการความมั่นคงซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างความรู้สึกที่ดีของบุคคล

ภาพที่ 5 แสดงโครงสร้างจิตวิทยาภายในที่เป็นตัวแปรในกระบวนการผลการสื่อสาร

ที่มา : เดนิส แมคเคเวล และสตีเวน วินคาล, แบบจำลองการสื่อสาร
แปลโดย เสาวนิจ ยมาภัย และ รวีวรรณ ประกอบผล, หน้า 55.

ผลจากการวิจัย พบว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลทางด้านจิตใจหรือสามารถโน้มน้าวให้ผู้รับสารคล้อยตามไปในทางที่ต้องการ ถึงอย่างไรก็ตามสื่อมวลชนมิได้มีอิทธิพลโดยตรง แต่สื่อมวลชนจะเป็นผู้มีบทบาทให้คนได้คิดและเกิดการอภิปรายกันถึงแม้ว่าบุคคลจะอยู่ในอิทธิพลของสื่อมวลชน สามารถชี้้นำให้คล้อยตามก็จริง แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งจะเป็ผลตามมา เช่น บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน ก็จะได้รับการเรียนรู้ต่างกันและการตอบสนองต่างกัน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลรัตน์ รัตนสิงห์ (2518 : ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่าประชาชนฟังรายการวิทยุกระจายเสียงมาก ตั้งแต่เวลาเข้ามีดจนถึงเวลา 09.00 น. รายการที่ฟังเป็นรายการบันเทิงมากกว่ารายการข่าว และรายการความรู้บ้างเล็กน้อย แต่ก็ยังคงต้องการให้รายการวิทยุมีเนื้อหาส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้มาก

กองแผนและโครงการ ส่วนปฏิบัติการจิตวิทยา ฝ่ายกิจการพลเรือน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (2526 : 3-5) ได้ทำการศึกษาเพื่อประเมินผลการรับฟังรายการ "สยามานุสติ" เพื่อศึกษาทัศนคติหรือความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้ฟังภายหลังการรับฟังรายการนี้แล้วโดยทำการศึกษาประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรสาคร ซึ่งผลการศึกษา พบว่า รายการสยามานุสติเป็นรายการที่ประชาชนให้ความสนใจมาก ประชาชนโดยทั่วไปปรารถนาดีต่อรัฐบาลและส่วนรวมต้องการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ

ชัยโรจน์ บุญญาวัตร (2518 : ข) ได้ทำการสำรวจความต้องการความนิยมและความคิดเห็นตลอดจนประโยชน์ที่ได้จากการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในภาคกลางพบว่า ประชาชนนิยมฟังรายการบันเทิง ข่าวและความรู้ และให้ข้อคิดเห็นว่ารายการวิทยุกระจายเสียงควรมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้อื่นเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของประชาชนให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงระบบเสียงให้ดีขึ้นด้วย

เนาวรัตน์ โรจน์วิทยา (2534 : ก) ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการเพื่อแผ่นดินไทย ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้นำเอาเนื้อหาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยบอกกล่าวให้ผู้อื่นทราบถึงสิ่งที่ตนได้รับฟังมา นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหา ค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่

ยังสงสัยอยู่ เขียนจดหมายไปถามหา ขอเอกสารหรือเสนอข้อคิดเห็นไปยัง
รายการโน้มน้าวใจในทางบวกมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง

บำรุง สุขพรรณ (2522 : 123-125) ได้ทำการศึกษาเรื่อง
"พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารวิทยุกระจายเสียงและผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท :
ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยุกระจายเสียงกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่ง
ชาติ จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในชนบทมีเครื่องรับวิทยุทุกครัวเรือน และรับข่าวสาร
จากวิทยุเป็นประจำทุกวัน สื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์
ยังเข้าไปเผยแพร่ในหมู่บ้านหรือชนบทน้อย การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร
จึงควรให้วิทยุท้องถิ่นให้มากเพราะว่าประชาชนยอมรับฟังวิทยุท้องถิ่นของตนมาก

2. ประชาชนในชนบทสนใจรับฟังรายการกระจายเสียงของสถานี
วิทยุกระจายเสียง กรป.กลางมาก รายการที่ประชาชนชอบฟังมากเป็นประเภท
รายการให้ความรู้และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ และประชาชนชอบฟัง
รายการวิทยุที่เป็นภาษาพื้นบ้านสลับกับเพลงลูกทุ่ง

3. รายการวิทยุที่ประชาชนชอบฟังรองลงมา ได้แก่ รายการศาสนา
วัฒนธรรมและประเพณี ส่วนข่าว ประชาชนชอบฟังข่าวราชการการเมืองมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2523 : 23) ได้ทำการสำรวจ
ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปีเกษตรกร พบว่าสื่อมวลชนประเภทวิทยุเข้า
ถึงประชาชนได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ โดยประชาชนส่วนใหญ่รับฟังราย
การประเภทข่าวและมีความถี่ในการรับฟังเป็นประจำทุกวันหรือบ่อย ๆ

สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด ร่วมกับสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
(2524 : 2) ได้ทำการประเมินผลการปฏิบัติการจิตวิทยาของรัฐในด้านข่าวสาร
ทางวิทยุ โดยทำการศึกษาประชากรใน 4 จังหวัด ซึ่งเป็นตัวแทนของภาคต่าง ๆ
คือ กรุงเทพมหานคร เชียงราย สงขลาและอุบลราชธานี ผลการศึกษาเกี่ยวกับ
การรับฟังรายการทางวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อการจิตวิทยา ได้แก่ รายการบ้านเมืองของ

เราพบว่า เป็นรายการที่ประชาชนส่วนใหญ่รู้จัก ผู้รับฟังส่วนใหญ่รู้สึกชอบ เพราะทำให้ได้รับความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้คิดสนใจและทำให้เกิดความรักชาติบ้านเมือง

นางสาว ศศิ เสตะจันทร์ (2537 : 391) ได้ศึกษาการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยของรายการสนทนาทางวิทยุ ระหว่างนายมัน ชูชาติ กับนายคง รักไทย ช่วง พ.ศ. 2484-2496 ผลจากการศึกษาพบว่า รายการนี้เกิดขึ้นตามปัญหาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มีความคิดและความเชื่ออย่างจริงจังว่า "ความสามัคคี" ของประชาชนในชาติเท่านั้นที่จะเป็นอำนาจให้อุดมการณ์ทางการเมืองของตนบรรลุถึงเป้าหมายที่ตนวางไว้ แต่การที่จะจูงใจให้คนจำนวน 18 ล้านคนขณะนั้น เป็นแนวร่วมในอุดมการณ์ของตน เป็นสิ่งที่ยากยิ่ง ดังนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงต้องหาวิธีแก้ไขความยากลำบากเหล่านี้ด้วยกลวิธีทางจิตวิทยาและความรอบรู้ที่ตนได้เรียนมา จากสถาบันภายในประเทศและจากต่างประเทศบวกกลับประสบการณ์ทางการเมืองของตนเองมาเสริม ความมุ่งมั่น ความตั้งใจและอุดมการณ์ที่มีอยู่ในจิตสำนึกด้วยการกำหนดเอา ลัทธินิยมมาใช้กับประชาชนเพื่อเป็นแรงดลใจให้กับประชาชนได้เกิดความคิด ความเชื่อ และมุ่งมั่นตาม จนกระทั่งถึงมีการกระทำร่วมกันจนดูเหมือนเป็นหน้าที่อันชอบธรรม¹

เรือโทหญิง สพรังพร สว่างวิบูลย์พงศ์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาบท วิทยุ รายการเพื่อแผ่นดินไทย เพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการปรับปรุงนโยบายและกลยุทธ์ในการสื่อสารในงานวิจัยมีความมุ่งหมาย ที่จะศึกษาถึงความสอดคล้องของรายการเพื่อแผ่นดินไทย ทิศทาง ในการเสนอรายงานข่าวสารของรายการเพื่อแผ่นดินไทยรวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบ วิธีการนำเสนอบทวิทยุ รายการเพื่อแผ่นดินไทย กับวิธีการนำเสนอ ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

¹ ศศิ เสตะจันทร์ "การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยของรายการสนทนาทางวิทยุ ระหว่างนายมัน ชูชาติ กับนายคง รักไทย ช่วง พ.ศ. 2484-2486 (บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

หรือหนังสือพิมพ์มติชน จากการวิจัยพบว่าเนื้อหาของการนำเสนอมากเป็นอันดับหนึ่ง คือเนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง ด้านสังคม จิตวิทยา อันดับสองได้แก่ความมั่นคงด้านการทหาร อันดับสามได้แก่ ความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศ และมีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวใจมากกว่าภาษาที่ใช้ในการรายงานข่าวสาร รวมทั้งวิธีการนำเสนอของบทวิทยุ รายการเพื่อแผ่นดินไทยนั้น แตกต่างกับวิธีนำเสนอของหนังสือพิมพ์ในขณะที่เสนอข่าวสารในเรื่องเดียวกัน¹

นางสาว อุษา จันทร์ประภาศ เรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงชุมชน ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ฟังมีพฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการค่อนข้างบ่อย เพราะมีรายการที่น่าสนใจ เช่น เรื่องการเกษตรและความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้ที่มีความรู้ในระดับปริญญาตรี มีแนวความคิดในการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจสูง รองลงมาคือผู้มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา สำหรับผู้ฟังที่เป็นชายหรือหญิง มีช่วงอายุต่างกัน ประกอบอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน²

¹ เรือโทหญิง สพรังพร สว่างวิบูลย์พงศ์ "การวิเคราะห์เนื้อหาบทวิทยุรายการเพื่อแผ่นดินไทย" (บัณฑิตวิทยาลัย คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) 2532

² นางสาวอุษา จันทร์ประภาศ เรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2535

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติของกองทัพบก โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนทั่วไปที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจัดแยกประเภทออกตามลักษณะอาชีพ ได้แก่ อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างหรือพนักงานภาคเอกชน ประกอบอาชีพส่วนตัวและนิสิตนักศึกษา ซึ่งในบทนี้จะได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลการวิจัย ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครโดยแบ่งตามอาชีพ ได้แก่ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างหรือพนักงานภาคเอกชน ทำงานส่วนตัวและนิสิตนักศึกษา ดังได้แสดงในตารางที่ 1

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยยึดปัจจัยของประชากรเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกหน่วยตัวอย่างโดยได้สัดส่วนตามตารางที่ 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1

คำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคำถาม

4 ข้อ คือ อายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2

คำถามเกี่ยวกับประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการสยามา-
นุสติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ท่านติดตามรับฟังข่าวสารจากสื่อประเภทใดมากที่สุด
2. ความถี่ในการรับฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงมีมากน้อยเพียงใด
3. ท่านฟังรายการสยามานุสติครั้งสุดท้ายเมื่อใด
4. ปัญหาที่พบจากการฟังรายการสยามานุสติมีอะไรบ้าง
5. จุดสำคัญของรายการสยามานุสติ ได้แก่
 - 5.1 จุดเด่น/ดี ของรายการคืออะไร
 - 5.2 จุดด้อย/ไม่ดี ของรายการคืออะไร
 - 5.3 รูปแบบของรายการมีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด
 - 5.4 ท่านสนใจหัวข้ออะไรบ้างมากที่สุด
 - 5.5 รายการที่ท่านชอบฟังมากที่สุดคือรายการประเภทใด
 - 5.6 ท่านคิดว่ารายการสยามานุสติ ดี หรือ ไม่ดี ให้เหตุผล
6. ท่านคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับรายการสยามานุสติ ต่อไปนี้
 - 6.1 ด้านเนื้อหาสาระ
 - 6.2 ด้านภาษาที่ใช้

- 6.3 ด้านความชัดเจนในการรับฟัง
- 6.4 รูปแบบของการนำเสนอ
- 7. ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับรายการสยามานุสติ
- 8. ท่านได้รับประโยชน์จากการฟังรายการสยามานุสติมากน้อยแค่ไหน
 - 8.1 ถ้าจะมีการเปลี่ยนแปลงรายการ อะไรควรให้คงไว้
อะไรควรเปลี่ยนแปลง
- 9. ท่านรู้สึกพึงพอใจจากการฟังรายการสยามานุสติมากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3

ข้อมูลในเรื่องของประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ
ได้แก่

1. ประโยชน์ที่ได้จากการฟังรายการสยามานุสติ
2. ความพึงพอใจที่ได้รับจากการฟังรายการสยามานุสติ

3. วิธีสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับ การสื่อสารและการสื่อสารมวลชนโดยเจาะลึกเกี่ยวกับ ความหมายของการสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสาร วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร กระบวนการและแบบจำลองการสื่อสาร การสื่อสารมวลชน คุณลักษณะของการสื่อสารมวลชน หน้าที่ของสื่อมวลชนและระบบสื่อมวลชน เป็นต้น โดยรวบรวมจากคำบรรยาย หนังสือ บทความในเอกสาร รายงานการวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามเนื้อหามากที่สุด

2) ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เปรียบเทียบ และปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถาม ตอนที่ 1 จะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ส่วนตอนที่ 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราการจัดอันดับ (Rating Scale) และแบบเลือกตอบ (Checklist) กับปลายเปิด (Opened form)

สำหรับข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราการจัดอันดับ (Rating Scale) จะใช้คะแนน ดังต่อไปนี้

สำหรับข้อคำถามที่มี 3 ตัวเลือก จะให้คะแนนดังนี้

ระดับคะแนน 3 หมายถึง รั้งฟังรายการสยามานุสติ เป็นประจำ

ระดับคะแนน 2 หมายถึง รั้งฟังรายการสยามานุสติ เป็นครั้งคราว

ระดับคะแนน 1 หมายถึง รั้งฟังรายการสยามานุสติ นานนานครั้ง

สำหรับข้อคำถามที่มี 4 ตัวเลือก จะให้คะแนนดังนี้

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ปัญหาของการฟังรายการ มีมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปัญหาของการฟังรายการ มีปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ปัญหาของการฟังรายการ มีน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ปัญหาของการฟังรายการ ไม่มีเลย

สำหรับข้อคำถามที่มี 5 ตัวเลือก จะให้คะแนนดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีประโยชน์และพึงพอใจ มากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีประโยชน์และพึงพอใจ มาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีประโยชน์และพึงพอใจ ปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีประโยชน์และพึงพอใจ น้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีประโยชน์และพึงพอใจ น้อยที่สุด

4) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Validity) ทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้ตรวจสอบเนื้อหาทั้งหมดอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ ความรู้ในทั้นเป็นนายทหารบกสังกัดในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งท่านผู้รู้ทั้ง 3 ท่านก็ได้ตรวจสอบและแก้ไขเนื้อหาให้ครบทุกขั้นตอนมาอย่างละเอียดแล้ว

5) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนทั่วไปจำนวน 100 ราย โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที

6) จากการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนทั่วไปนั้น พบว่าทำให้ทราบข้อบกพร่อง ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่าง ๆ ดังนั้นจึงได้นำเอาแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า

ประชาชนทั่วไปใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งฉบับใกล้เคียงกันโดยใช้เวลาเท่ากับ 30 นาที

ตารางที่ 2
จำนวนประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพของประชากร	จำนวน (คน)	หมายเหตุ
รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ	1,750	ประมาณการจากการ
บริษัทเอกชน	1,025	ฟังรายการวิทยุกระจาย
ค้าขายส่วนตัว	1,230	เสียงในรายการ
นิสิตนักศึกษา	450	สยามานุสติ
รวมทั้งสิ้น	4,455	

ตารางที่ 3

กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะอาชีพของประชากร

อาชีพของประชากร	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง 10%
รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ	1,750	210
บริษัทเอกชน	1,025	102
ค้าขายส่วนตัว	1,230	123
นิสิตนักศึกษา	450	45
รวมทั้งสิ้น	4,455	445

4. เกณฑ์การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ลักษณะตามข้อมูลที่คำนวณได้ เพื่อความสะดวกในการแปลความหมายของคะแนน โดยจะใช้จุดตัดของคะแนน ซึ่งแบ่งไว้ดังต่อไปนี้

การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนการรับฟังรายการสยามานุสติ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 มีการรับฟังรายการสยามานุสติ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.50-3.00 มีการรับฟังรายการสยามานุสติ มาก

คะแนนการติดตามข่าวสารจากสื่อ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.00 ติดตามรับฟังข่าวสารจากสื่อ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.01-3.00 ติดตามรับฟังข่าวสารจากสื่อ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.01-4.00 ติดตามรับฟังข่าวสารจากสื่อ มาก

คะแนนประโยชน์ ความพึงพอใจและทัศนคติจากการฟังรายการ

สยามานุสติ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.50 ได้รับประโยชน์ความพึงพอใจในระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 ได้รับประโยชน์ความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51-5.00 ได้รับประโยชน์ความพึงพอใจในระดับ มาก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยและคณะนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายยังแหล่งที่คาดว่าจะมี - ประชากรหนาแน่น ได้แก่ เขตต่าง ๆ ทั้ง 38 เขตโดยยึดศูนย์การค้าไว้ในสถานที่ แจกแบบสอบถาม การแจกแบบสอบถามจะพิจารณาลักษณะอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเกณฑ์

2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือไปยังเจ้าของศูนย์การค้าเพื่อทำการแจกแบบสอบถามโดยให้นักศึกษาได้แสดงตนเพื่อขอเวลากับประชาชนทั่วไปให้กรอกข้อมูล ในช่วงตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2538 ถึงเดือน พฤศจิกายน 2538 โดยแจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 445 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น จำนวน 397 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.21

3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเลือกและเก็บแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

6. การวัดความเชื่อถือได้ (Reliability)

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วัดความเที่ยงของแบบสอบถามโดยวิธีวิเคราะห์ประสิทธิแบบ แอลฟา (α) ซึ่งเป็นวิธีวัดความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามของครอนบาช (Cronbach) เป็นผู้พัฒนาสูตรนี้ขึ้นมา เพื่อให้สำหรับวัดสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แห่งความเที่ยงของแบบสอบถามที่ได้คะแนนรวมเป็นรายข้อ ได้แก่แบบสอบถามชนิดมาตราการจัดอันดับ (Rating Scale) แบบประเมินผลสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ที่ต้องประเมินผลตามสเกล และข้อสอบแบบเรียงความ (Essay tests) กับแบบทดสอบวัดทัศนคติต่าง ๆ เป็นต้น

การวัดความเชื่อถือของแบบสอบถามจะใช้สูตรสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ คือ

$$\alpha = \frac{n(1 - \sum s_i^2)}{(n - 1)s_w^2}$$

โดยที่ n แทน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อคำถาม

s_w^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบทั้งหมด

และจากการทดสอบแบบสอบถามของการวิจัยนี้ ค่าความเชื่อถือได้

$$\alpha = .847$$

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 445 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับประชาชนโดยทั่วไป แยกตามอาชีพ โดยส่งไปอาชีพละ 10% ของตัวอย่าง แต่ละอาชีพและผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเพียง 397 ฉบับ ในจำนวน

ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer)

8. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ มีดังต่อไปนี้

1. สสำรวจลักษณะพื้นฐานและข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่า ร้อยละ (Percentage)
2. หาค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับทัศนคติ ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังในรายการสยามานุสติ โดยการหาค่าเฉลี่ย (MeanX ค่าความแปรปรวน (Variance) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=Standard Deviation)
3. หาความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ ความพึงพอใจและทัศนคติ กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้และการศึกษา โดยการทดสอบนัยสำคัญของค่า Chi-square (X^2)
4. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับประโยชน์ ความพึงพอใจและทัศนคติที่ได้จากการฟังรายการสยามานุสติของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามอายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษาโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ในการทดสอบใช้ F (F-test) และเมื่อทราบว่ามีความแตกต่างกันจะใช้การเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison test) โดยใช้ Scheffe เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของทุกปัจจัยต่อไป

9. วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติต่าง ๆ และสูตรที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมด มีแหล่งที่มาของสูตรวิธีการคำนวณและค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย จึงไม่สะดวกที่จะนำมากล่าวไว้ในส่วนนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำมากล่าวแต่เฉพาะในส่วนสำคัญและมีความจำเป็นเท่านั้น ส่วนรายละเอียดที่มาของสูตรและข้อจำกัดต่าง ๆ ตลอดจนค่าสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งตัวอย่างการคำนวณบางส่วน ได้แสดงไว้แล้วอย่างละเอียดในภาคผนวก

สำหรับค่าสถิติและสูตรต่าง ๆ ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ได้แก่

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม * 100

$$1.1 \text{ ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} * 100}{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}}$$

1.2 ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร

$$X = \frac{\sum X}{n} \quad (\text{Guildford})$$

เมื่อ X แทน ค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S.D. = \frac{\sqrt{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson, 1971:62})$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนตัวอย่าง

1.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ใช้สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติ ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังรายการสยามานุสติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยจะทำการเปรียบเทียบกับตัวแปรอิสระอื่นได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับสถิติที่จะใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มดังกล่าวหลังจากได้มีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแล้วก็คือ อัตราส่วน F (F-ratio) โดยคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$F = \frac{MS_{Sq}}{MS_d}$$

เมื่อ MS_{Sq} แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มหรือเรื่องที่ต้องการศึกษา
(Mean Square Between Groups)

MS_d แทน ความแปรปรวนคลาดเคลื่อนหรือความแปรปรวนภายใน
(Mean Square within Groups)

ซึ่งหาค่าได้จากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ดังนี้

แหล่งที่มาของความแปรปรวน	d.f.	SS	MS	F
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Tr)	r-1	$SS_{Tr} = \sum_i \sum_j (X_{i.} - X_{..})^2$	$MS_{Tr} = \frac{SS_{Tr}}{r-1}$	$\frac{MS_{Tr}}{MS_E}$
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (E)	N.r	$SS_E = \sum_j \sum_i (X_{ij} - X_{i.})^2$	$MS_E = \frac{SS_E}{N-r}$	
รวม	N-1	$SS_T = SS_{Tr} + SS_E$		

R = จำนวนกลุ่ม

N = จำนวนตัวอย่าง

X_{ij} = ข้อมูลกลุ่มที่ i ตัวที่ j

$X_{i.}$ = ค่าเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มที่ i

$X_{..}$ = ค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสอบถาม กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 397 คน ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย Mean และ F test ในการนำเสนอกล่าวคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการฟังรายการสขามานุสติ

ส่วนที่ 3 ศึกษาการใช้ประโยชน์ของผู้ตอบแบบสอบถามจากการฟังรายการสขามานุสติ

จากการสขามานุสติ

ส่วนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการรับฟังรายการสขามานุสติของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 5 ศึกษาความคิดเห็นต่อรายการสขามานุสติโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามการสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานสติ ดังนี้

จากจำนวนตัวอย่าง 397 คน แบ่งตามเกณฑ์อายุ เป็น 2 ระดับ คือ ผู้มีอายุมากเป็นจำพวกที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี และผู้ที่มีอายุน้อย จำพวกที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปีลงมา โดยถือจากสมมติฐานการประกอบอาชีพเป็นหลัก เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัทเอกชน และประกอบอาชีพค้าขายส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างประเภทนี้ เป็นพวกที่ประกอบอาชีพแล้วและมีประสบการณ์สูงจัดอยู่ในจำพวกที่มีอายุเกินกว่า 45 ปีขึ้นไป มีจำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 89.43

ส่วนพวกที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี ถือว่าเป็นผู้ที่มีอายุน้อย ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัทเอกชน ประกอบอาชีพค้าขาย นักศึกษา มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.57 ตารางที่ 4

จากจำนวนตัวอย่าง 397 คน มีอายุน้อยและมากกว่า 45 ปี ในสัดส่วนที่เท่ากัน จะมีผู้ที่มีมากกว่า 45 เล็กน้อย ได้แก่ พนักงาน ข้าราชการ รองลงไปได้ แก่ อาชีพส่วนตัว และธุรกิจเอกชน ตารางที่ 4

รายได้ ตั้งแต่ 15,000 บาท ถึง 20,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด รองลงไปจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 51.88 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 48.12 ตารางที่ 6

การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้มีความรู้ ระดับปริญญามีจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 54.16 รองลงไป ได้แก่ ผู้ที่จบการศึกษาตั้งแต่ ปวช./ปวส. ลงมามีจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.84 ตารางที่ 7

ตารางที่ 4

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุน้อย (45 ปีลงมา)	190	47.86
อายุมาก (45 ปีขึ้นไป)	207	52.14
รวม	397	100.00

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม 2 กลุ่ม ผู้ที่มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป มีมากที่สุด จำนวน 207 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.14 สำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี มีจำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.86

ตารางที่ 5

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ	141	35.51
บริษัทเอกชน	96	24.18
ค้าขายส่วนตัว	118	29.74
นักศึกษา	42	10.57
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.51 บริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 24.18 ค้าขายส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 29.74 ตามลำดับ

ตารางที่ 6

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับของรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000	191	48.12
15,001-20,000	130	32.74
20,000 ขึ้นไป	76	19.14
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท มีมากที่สุด จำนวน 191 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.12 รองลงมา ได้แก่มีรายได้ในช่วง 15,001-20,000 บาท จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.74 และมีรายได้ 20,000 บาท มีน้อยที่สุด จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.14 เท่านั้น

ตารางที่ 7

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	3	0.75
มัธยมศึกษา	59	14.86
ปวช./ปวส.	124	31.23
ปริญญาตรี	184	46.36
สูงกว่าปริญญาตรี	27	6.80
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีมากที่สุด จำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.36 รองลงมาได้แก่ การศึกษาระดับ ปวช./ปวส. จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.23 และผู้ที่มีการศึกษาน้อยที่สุด มีเพียง 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถามจากการฟัง รายการสยามานุสติ

พฤติกรรมของผู้รับข่าวสาร มีจำนวนที่น่าเสนาดังต่อไปนี้ เรื่องการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่าง เริ่มด้วยการศึกษาและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อทั่ว ๆ ไป โดยใช้วิธีการวัดเป็นระดับต่าง ๆ (มากที่สุด 5 น้อยที่สุด 1..) ได้พบว่า โทรทัศน์และวิทยุ รองลงไปได้แก่ หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารมากที่สุด จากนั้นได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับฟังรายการสยามานุสติ ประเด็นแรก พฤติกรรมการเปิดรับครั้งสุดท้าย ได้พบว่าส่วนใหญ่นั้น รับฟังเมื่อเดือนที่แล้วตามด้วย 3 เดือนที่แล้ว และสัปดาห์ที่แล้ว มีจำนวน 74 คน 78 คน และ 58 คน ตามลำดับ ส่วนที่ตอบว่าไม่แน่ใจมี 62 คน ส่วนอีกเรื่องหนึ่งเป็นการศึกษาความถี่ในการฟัง พบว่า ส่วนใหญ่เปิดรับฟังรายการนี้เป็นครั้งคราว คือ จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 71.29

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป และเนื้อหาสาระของรายการสขามานุสติ

ตารางที่ 8
แสดงค่าเฉลี่ยการได้รับข่าวสารสาระจากสื่อต่าง ๆ

ประเภทของสื่อ	N	\bar{X}	SD
1. โทรทัศน์	395	4.972	0.985
2. วิทยุ	397	4.966	0.859
3. หนังสือพิมพ์	397	4.612	0.884
4. นิตยสาร	396	1.356	0.921
5. อื่นๆ	-	0.000	0.000

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อประเภทวิทยุและหนังสือพิมพ์ในระดับ มากที่สุด ดังนี้ วิทยุ ($\bar{X} = 4.966, SD = 0.859$) และหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 4.612, SD = 0.884$) ส่วนโทรทัศน์และนิตยสารอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนี้ นิตยสาร ($\bar{X} = 1.356, SD = 0.921$) โทรทัศน์ ($\bar{X} = 1.037, SD = 0.985$) ตามลำดับ

การวัดในตารางนี้ มาจากการสอบถามทัศนคติมีค่าตอบเป็น

มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5

มาก มีค่าเท่ากับ 4

ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3

น้อย มีค่าเท่ากับ 2

น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1

ค่าตอบที่ได้รับ ได้นำมาหาค่าที่ได้จากการคำนวณค่า \bar{X} และ SD

ตารางที่ 9

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพการเปิดรับฟัง
รายการสขามานุสติ

สภาพการเปิดรับฟัง	จำนวน	ร้อยละ
ฟังเป็นประจำ	91	22.92
ฟังเป็นบางครั้ง	283	71.29
นานนานครั้ง	23	5.79
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเปิดรับฟังรายการสขามานุสติโดยการฟังเป็นบางครั้ง มีมากที่สุด จำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.29 รองลงมาได้แก่ ฟังเป็นประจำ มีจำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.92 และไม่เคยฟังเลย มีน้อยที่สุด จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.79 ตามลำดับ

ตารางที่ 10

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกการฟังรายการวิทยุ
สยามานุสติครั้งสุดท้าย

ฟังสยามานุสติครั้งสุดท้าย	จำนวน	ร้อยละ
เมื่อวานนี้	16	4.03
สัปดาห์ที่แล้ว	58	14.60
เดือนที่แล้ว	183	46.12
3 เดือนมาแล้ว	78	19.64
ไม่แน่ใจ	62	15.61

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามฟังรายการ
สยามานุสติเมื่อเดือนที่แล้ว มีมากที่สุด จำนวน 183 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.12
รองลงมาได้แก่ ฟังรายการสยามานุสติ 3 เดือนมาแล้ว จำนวน 78 ราย
คิดเป็นร้อยละ 19.64 และฟังเมื่อวานนี้ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.03
ไม่แน่ใจ จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.61

ส่วนที่ 3 ศึกษาการใช้ประโยชน์ของผู้ตอบแบบสอบถามจากการฟังรายการสขามานุสติ

จากเนื้อหาของรายการสขามานุสติ ประเด็นแรกการได้รับความรู้ โดยทั่วไปจากรายการนี้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้มีการปรับปรุง เนื้อหาสาระมากกว่าจะระบุว่ารายการนี้ได้ให้ความรู้มากน้อยเพียงใด ส่วนการได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ นั้น พบว่า ความรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี-การสื่อสาร สิ่งแวดล้อม กีฬาันทนาการ ได้รับคำตอบในระดับที่สูงกว่าความรู้เรื่องอื่น ๆ ในขณะที่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี การทหารและการป้องกันประเทศ และ ด้านการศึกษาและวินัย มีเนื้อหาของความรู้ที่ให้ประโยชน์ในระดับต่ำสุด ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11

แสดงค่าเฉลี่ยประโยชน์ที่ได้จากการฟังรายการสขามานุสติ

ประโยชน์ที่ได้จากการฟัง	N	\bar{X}	SD
1. ทางด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ	395	3.227	0.982
2. ทางด้านทหารและการป้องกันประเทศ	392	1.644	0.835
3. ทางด้านความมั่นคงของชาติ	394	2.559	0.744
4. ทางด้านการเมืองและการปกครอง	395	3.160	0.827
5. ทางด้านการศึกษาและวิจัย	390	1.627	0.812
6. ทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี	394	1.279	0.839
7. ทางด้านสาธารณสุขและการอนามัย	397	2.267	0.861
8. ทางด้านการกีฬาและันทนาการ	395	3.862	0.946

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ประโยชน์ที่ได้จากการฟัง	N	\bar{X}	SD
9. ทางด้านการท่องเที่ยวและการพักผ่อน	391	3.487	0.864
10. ทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม	395	4.268	0.955
11. ทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร	392	4.657	0.983
12. ทางด้านความรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ	394	3.750	0.768

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการฟังรายการสยามานุสติในระดับมากที่สุด ได้แก่ ทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.657, SD = 0.983$) และทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.268, SD = 0.955$) ส่วนในระดับปานกลางได้แก่ ทางด้านการกีฬาและสันทนาการ ($\bar{X} = 3.862, SD = 0.946$) ทางด้านความรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ($\bar{X} = 3.750, SD = 0.768$) ทางด้านการท่องเที่ยวและการพักผ่อน ($\bar{X} = 3.487, SD = 0.864$) ทางด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ ($\bar{X} = 3.227, SD = 0.982$) และทางด้านการเมืองและการปกครอง ($\bar{X} = 3.160, SD = 0.827$) ตามลำดับ ส่วนในด้านอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ได้แก่ ทางด้านความมั่นคงของชาติ ($\bar{X} = 2.559, SD = 0.744$) ทางด้านสาธารณสุขและการอนามัย ($\bar{X} = 2.267, SD = 0.861$) ทางด้านการทหารและการป้องกันประเทศ ($\bar{X} = 1.644, SD = 0.835$) ทางด้านการศึกษาและวิจัย ($\bar{X} = 1.627, SD = 0.812$) และทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี ($\bar{X} = 1.279, SD = 0.839$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ประโยชน์
ที่ได้รับจากเนื้อหาสาระรายการสขามานุสติ

ความรู้เนื้อหาสาระ	จำนวน	ร้อยละ
ให้ความรู้ในระดับดีเยี่ยม	42	10.57
ให้ความรู้ในระดับดี	53	13.35
ให้ความรู้ในระดับปานกลาง	97	24.43
ควรปรับปรุงให้ดีกว่านี้	205	51.65
จำนวน	397	100.00

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความ
คิดว่ารายการสขามานุสติควรปรับปรุงให้ดีขึ้นจำนวน 205 ราย คิดเป็นร้อยละ
51.65 รองลงมา ได้แก่ ให้ความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 97 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 24.43 และให้ความรู้ในระดับดีเยี่ยม มีน้อยที่สุด จำนวน 42 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 10.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 13

แสดงค่าเฉลี่ยความสนใจพึงรายการในหัวข้อที่น่าเสนอในรายการสขามานุสติ

หัวข้อที่น่าเสนอในรายการสขามานุสติ	N	\bar{X}	SD
1. ความมั่นคงของชาติ	395	3.826	0.961
2. เศรษฐกิจและสังคม	392	3.460	0.864
3. ข่าวกnowledgeด้านต่างๆ	396	2.569	0.769
4. ข่าวการเมืองและการปกครอง	394	3.724	0.883
5. ข่าวการศึกษาและวัฒนธรรม	391	2.664	0.824
6. ข่าวอื่นๆ	396	1.585	0.749

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น
ว่ารายการในหัวข้อที่พึงในระดับปานกลาง ได้แก่ ความมั่นคงของชาติ (\bar{X} =
3.826, SD = 0.961) ข่าวการเมืองและการปกครอง (\bar{X} = 3.724, SD = 0.883)
และข่าวเศรษฐกิจและสังคม (\bar{X} = 3.460, SD = 0.864) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการรับฟังรายการสหามานุสติ

จากการศึกษาถึงความพึงพอใจที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อรายการสหามานุสติ นั้น พบว่า ชาวสารสาธิตที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาสมัครเล่น และเทคโนโลยี-การสื่อสาร ได้รับความพึงพอใจในระดับสูงที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องของการท่องเที่ยว สาธารณะสุขและสิ่งแวดล้อมในทางตรงกันข้าม เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ความมั่นคงของชาติกลับได้รับความพึงพอใจในระดับที่ต่ำสุด อนึ่งโดยภาพรวมนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจรายการนี้อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมาไม่ค่อยพึงพอใจ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้สึกจากการฟัง รายการสหามานุสติเมื่อจบรายการแล้ว

ความรู้สึกจากการฟัง	จำนวน	ร้อยละ
พึงพอใจมาก	14	3.52
พึงพอใจ	92	23.17
พึงพอใจปานกลาง	136	34.28
ไม่พึงพอใจ	127	31.98
ไม่พึงพอใจเลย	28	7.05
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึก หลังจากฟังรายการสหามานุสติจบลงแล้วโดยมีความรู้สึกไม่ค่อยพึงพอใจนัก มีมากที่สุด จำนวน 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.28 รองลงมา ได้แก่ มีความรู้สึก ไม่ค่อยพอใจค่อนข้างมาก จำนวน 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.98 ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุด มีน้อยที่สุด จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.52 ตามลำดับ

ตารางที่ 15
แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ได้รับจากการฟังรายการสยามานุสติ

ความพึงพอใจที่ได้จากการฟัง	N	\bar{X}	SD
1. ทางด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ	395	3.559	0.863
2. ทางด้านทหารและการป้องกันประเทศ	392	2.486	0.791
3. ทางด้านความมั่นคงของชาติ	394	1.422	0.853
4. ทางด้านการเมืองและการปกครอง	395	1.027	0.779
5. ทางด้านการศึกษาและการวิจัย	390	2.354	0.826
6. ทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี	394	2.127	0.745
7. ทางด้านสาธารณสุขและอนามัย	397	3.829	0.955
8. ทางด้านการกีฬาและสันทนาการ	395	4.783	0.982
9. ทางด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน	391	3.866	0.795
10. ทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม	395	3.829	0.883
11. ทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร	392	4.258	0.927
12. ทางด้านความรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ	394	3.480	0.721

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่ได้รับจากการฟังรายการสยามานุสติในระดับมาก ได้แก่ ทางด้านการกีฬาและสันทนาการ ($\bar{X} = 4.783, SD = 0.982$) และทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.258, SD = 0.927$) ทางด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน ($\bar{X} = 3.866, SD = 0.795$) และทางด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.829, SD = 0.883$) และทางด้านการสาธารณสุขและการอนามัย

($\bar{X} = 3.829, SD = 0.955$) และทางด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ ($\bar{X} = 3.559, SD = 0.863$) ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง ได้แก่ การรับความรู้ข่าวสารข้อมูลในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.480, SD = 0.721$) ส่วนความพึงพอใจในระดับน้อย ได้แก่ ทางด้านทหารและการป้องกันประเทศ ($\bar{X} = 2.486, SD = 0.791$) ทางด้านการศึกษาและวิจัย ($\bar{X} = 2.354, SD = 0.826$) และทางด้านความมั่นคงของชาติ ($\bar{X} = 1.422, SD = 0.853$) และทางด้านการเมืองและการปกครอง ($\bar{X} = 1.027, SD = 0.779$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 การศึกษาความคิดเห็นต่อรายการสขามานุสติโดยทั่วไป

จากส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์และความพึงพอใจที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นต่อรายการสขามานุสติในระดับหนึ่งแล้ว ในส่วนนี้จะทำการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องอื่น ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ กล่าวคือ จุดเด่นหรือข้อดีของรายการสขามานุสติ จะพบว่า การวิเคราะห์การเมืองและการกระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ ต่อไป เป็นจุดเด่นที่สอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด ส่วนการเสริมสร้างความรู้กลับ เป็นจุดเด่นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นด้วยน้อยที่สุด ส่วนในเรื่องของคุณภาพของรูปแบบของสารคดี บทความ หรือแม้แต่ผู้ดำเนินรายการจะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างในระดับต่ำสุด อนึ่งในประเด็นเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของรายการนี้ ส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่ดี และปานกลาง นอกจากนั้นแล้ว ในการสอบถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของการรับฟัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง และท้ายสุดในเรื่องของการเสนอให้ปรับปรุงกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อ เวลา รูปแบบ การนำเสนอ และเนื้อหาในระดับที่สูง รองลงมาคือผู้ดำเนินรายการ ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัญหาทั่วไปของ
การรับฟังรายการสขามานุสติ

ปัญหาทั่วไปของรายการ	จำนวน	ร้อยละ
มีมากที่สุด	6	1.51
มีมาก	58	14.60
มีปานกลาง	291	73.31
มีน้อย	42	10.58
มีน้อยที่สุด	-	0.00
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัญหาทั่วไปจากการฟังรายการสขามานุสติ อยู่ในระดับปานกลาง มีมากที่สุด จำนวน 291 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.31 รองลงมาได้แก่ อยู่ในระดับมาก จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.60 และมีมากที่สุด มีจำนวนน้อย เพียง 6 รายเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 1.51 ตามลำดับ

และจากการสอบถามปลายเปิดพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่จะไม่ระบุถึงสาเหตุของปัญหา แต่ที่ตอบมามากจะกล่าวถึงความชัดเจนของเสียงในระบบคลื่นวิทยุกระจายเสียง

ตารางที่ 17
แสดงค่าเฉลี่ยจุดเด่น/ดี ของรายการสขามานุสติ

จุดเด่น/ดี ของรายการสขามานุสติ	N	\bar{X}	SD
1. หัวข้อนำเสนอสอดคล้องกับสภาพของ สถานการณ์ในปัจจุบัน	394	3.126	0.683
2. เป็นรายการที่กล้าแสดงความคิดเห็น	397	3.891	0.921
3. เน้นการเสริมสร้างความรู้	391	2.462	0.866
4. กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป	395	4.160	0.957
5. ก้าวก้าวการเมืองเกินไป	393	4.558	1.028
6. วิเคราะห์การเมือง	396	2.816	1.270

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่ค่าเฉลี่ยของจุดเด่น/ดีของรายการสขามานุสติ ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บางครั้งมีก้าวก้าวการเมืองบ้าง ($\bar{X} = 4.558$, $SD = 1.028$) และกระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป ($\bar{X}=4.160$, $SD=0.957$) ตามลำดับ

ตารางที่ 18

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความชัดเจนของภาษา
ที่ใช้ในการสื่อสาร

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก	8	2.01
ดีพอสมควร	38	9.57
ปานกลาง	127	31.98
ไม่ดี	136	34.28
ไม่ดีเลย	88	22.16
รวม	397	100.00

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายไม่ดี มีมากที่สุด จำนวน 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.28 รองลงมาได้แก่ ปานกลาง จำนวน 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.98 และดีมาก จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.01 พอสมควร จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.57 และไม่ดีเลย จำนวน 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.13

ตารางที่ 19

แสดงค่าเฉลี่ยคุณภาพของรูปแบบการนำเสนอในรายการสขามานุสติ

ลักษณะรายการที่นำเสนอ	N	\bar{X}	SD
บทความ	48	2.167	0.759
สารคดี	62	1.884	0.972
ข่าวสารเศรษฐกิจและสังคม	89	3.589	0.937
วิเคราะห์การเมือง	124	4.116	0.925
ผู้ดำเนินรายการ	74	2.355	0.597

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบในการนำเสนอในรายการสขามานุสติโดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ การวิเคราะห์การเมือง ($\bar{X} = 4.116, SD = 0.925$) ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข่าวสารเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.589, SD = 0.937$) และในระดับน้อย ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการ ($\bar{X} = 2.355, SD = 0.597$) บทความ ($\bar{X} = 2.167, SD = 0.759$) และสารคดี ($\bar{X} = 1.884, SD = 0.972$) ตามลำดับ

และจากการสอบถามด้วยคำถามแบบปลายเปิด พบว่า ผู้ดำเนินรายการที่เหมาะสมกับการนำเสนอสมควรมีเพศอะไร ค่าตอบที่ได้ก็คือ เป็นเพศใดก็ได้ ถึงจำนวน 293 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.80 รองลงมาได้แก่ เพศหญิง จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.19 และ เป็นเพศชาย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.01 ตามลำดับ

รายการที่ควรปรับปรุง	N	X	SD
ในด้านของเวลา	395	4.795	0.992
ในด้านของเนื้อหา	394	4.585	0.864
ในด้านของรูปแบบนำเสนอ	397	4.681	0.956
ในด้านของผู้ดำเนินรายการ	393	3.726	0.835

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรายการสยามานุสติในระดับมากที่สุด ได้แก่ ในด้านของเวลา ($\bar{X} = 4.795, SD = 0.992$) ในด้านของรูปแบบนำเสนอ ($\bar{X} = 4.681, SD = 0.956$)

และในด้านของเนื้อหา ($\bar{X} = 4.585, SD = 0.684$) ส่วนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรายการในระดับปานกลาง ได้แก่ ในด้านของผู้ดำเนินรายการ ($\bar{X} = 3.726, SD = 0.835$) ตามลำดับ

และจากคำถามแบบปลายเปิดพบว่าสิ่งที่ควรเพิ่มเติมเข้ามาในรายการ ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้ที่ทำคุณงามความดีให้กับประเทศชาติในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่เกี่ยวกับความเจริญและพัฒนาประเทศ การผลิตอุตสาหกรรมใหม่และการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรจะได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยโดยการนำเสนอผลงานในรายการสยามานุสติได้ มีมากที่สุด จำนวน 356 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.67 นอกนั้นไม่ขอออกความเห็น จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.33 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้จะเป็นการทดสอบสมมติฐาน 4 ข้อ ซึ่งมุ่งที่จะทดสอบดูความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษากับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อการรับฟังรายการสขามานูสติโดยใช้ค่า F เป็นการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลของการทดสอบปรากฏว่า อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษาที่ต่างกันจะมีผลต่อการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ จากการฟังวิทยุรายการนี้ต่างกัน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (18 19 20 21)

ตารางที่ 21

แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1 อายุต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังวิทยุในรายการสขามานูสติ แตกต่างกัน

แหล่ง	df.	SS	MS	F
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	1	11.728	11.728	35.113
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	395	132.184	0.334	-
รวม	396	143.912		

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 35.113 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าที่เปิดจากตาราง และจากการตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบที่ว่า

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

ค่าเฉลี่ยอายุของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการสขามานูสติ ไม่แตกต่างกัน

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

ค่าเฉลี่ยอายุของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการสขามานูสติ แตกต่างกัน

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานของ H_1 การวิจัยที่ว่า ผู้ที่มีอายุต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการวิทยุสขามานูสติ แตกต่างกัน

ตารางที่ 22

แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ผู้ที่มีอาชีพต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการวิทยุสยามานุสติ แตกต่างกัน

แหล่ง	df.	SS	MS	F
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	4	67798000.0	16949500.0	23.347
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	392	284583750.0	725978.0	
รวม	396	352681750.0		

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 23.347 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าที่เปิดจากตาราง และจากการตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบที่ว่า

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \mu_5$$

ผู้ที่มีอาชีพต่างกันจะมีค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \neq \mu_3 \neq \mu_4 \neq \mu_5$$

ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ แตกต่างกัน

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ผู้ที่มีอาชีพต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการวิทยุสยามานุสติ แตกต่างกัน

ตารางที่ 23

แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 3 ผู้ที่มีรายได้ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการสยามานุสติ แตกต่างกัน

แหล่ง	df.	SS	MS	F
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	2	3.203	1.6015	3.868
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	394	163.402	0.414	
รวม	396			

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 3.868 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าที่เปิดได้จากตาราง 2.30 และจากการตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบไว้ว่า

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_3$$

ค่าเฉลี่ยผู้มีรายได้ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \neq \mu_3$$

ค่าเฉลี่ยผู้มีรายได้ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ แตกต่างกัน

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้ที่มีรายได้ต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังรายการวิทยุสยามานุสติ แตกต่างกัน

ตารางที่ 24

แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 ผู้ที่มีการศึกษาต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์
และความพึงพอใจจากการฟังวิทยุในรายการสยามานุสติ แตกต่างกัน

แหล่ง	df.	SS	MS	F
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	4	68329738	17082434.5	37.842
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	392	176954827	451415.375	
รวม	396			

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นค่า F ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 37.842 ซึ่งมีค่ามากกว่า F จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ .05 และจากการตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบ

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \mu_4 = \mu_5$$

ค่าเฉลี่ยผู้มีการศึกษาต่างกันจะใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
ที่ได้จากการฟังรายการวิทยุสยามานุสติ ไม่แตกต่างกัน

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \neq \mu_3 \neq \mu_4 \neq \mu_5$$

ค่าเฉลี่ยผู้มีการศึกษาต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ต่อ
การฟังรายการวิทยุสยามานุสติ แตกต่างกัน

ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และยอมรับ H_1 นั่นคือ การศึกษาที่
แตกต่างกันมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการสำรวจทัศนคติของประชาชน ในกรุงเทพมหานครในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อรายการสยามานุสติในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิจัย เป็นกลุ่มได้จากบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
2. ลูกจ้าง และพนักงานเอกชน
3. ประกอบอาชีพส่วนตัว
4. นิสิต - นักศึกษา

รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งสิ้น 397 แบบสอบถาม บุคคลจาก กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะได้รับคำชี้แจงจากผู้ไปอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ต่อจากนั้นจะมอบแบบสอบถามให้พิจารณา และตอบแบบสอบถามตามส่วนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแบบ สำหรับผู้ประกอบอาชีพบางกลุ่มที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามด้วยตนเองได้ โดยมีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ เวลา และอาชีพบางประการผู้วิจัยจะอ่านให้ฟังจนเข้าใจเสียก่อน ซึ่งถือเป็นการรับรู้เรื่องแบบสอบถามขั้นพื้นฐาน ต่อ

จากนั้นจะเริ่มถามเป็นข้อ ๆ โดยไม่มีการชี้หน้าใด ๆ ทั้งสิ้น และจะบันทึกตามที่ได้รับคำตอบมาเท่านั้น จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิจัยเป็นส่วน ๆ

แบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ตอนด้วยกันคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป และเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกาสยามานุสติ
- ตอนที่ 3 ข้อมูลในเรื่องของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อพระราชกฤษฎีกาสยามานุสติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. สถิติเชิงพรรณนาค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายข้อมูลพื้นฐานของผู้รับฟัง อธิบายถึงความพึงพอใจจากการฟังพระราชกฤษฎีกาสยามานุสติ
2. ใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน (Anova) โดยใช้สถิติ F-test

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1.1.1 ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 35.51

1.1.2 ลูกจ้าง และพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 24.18

1.1.3 ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว ได้แก่ พ่อค้า แม่ค้า คนขับรถรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 29.74

ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.80

1.3 กลุ่มตัวอย่าง มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน คือ

รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.12

รายได้อยู่ในระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็น
ร้อยละ 32.74

รายได้ตั้งแต่ 20,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 19.14

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปและเนื้อหาสาระของรายการสยามานุสติ

- จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเปิด
รับฟังสื่อทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ และนิตยสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์
สูงกว่าสื่ออื่น ๆ

- กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จะฟังรายการสยามานุสติเป็น
บางครั้งมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.29 ฟังเป็นประจำร้อยละ 22.92 โดยจะ
ฟังเมื่อเดือนที่แล้วร้อยละ 46.12 รองลงมาคือ 3 เดือนมาแล้ว ร้อยละ 19.64
ไม่เคยฟังเลย ร้อยละ 15.61 และสัปดาห์ที่แล้ว ร้อยละ 19.60 ตามลำดับ

- ค่าเฉลี่ยของปัญหาทั่วไป ของการรับฟังรายการสยามานุสติอยู่
ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 73.31 รองลงมาคือ มีมาก ร้อยละ 14.60
เท่านั้น

- จุดเด่น / ดี ของรายการสยามานุสติที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ

มีการก้าวก้าวการเมืองและกระตุ้นให้มีการวิพากษ์ วิจารณ์ ต่อไป ซึ่งสัมพันธ์กับหัวข้อที่นำเสนอรายการที่กลุ่มตัวอย่างสนใจคือ ความมั่นคงของชาติ ชำวงการเมือง และการปกครอง รวมทั้งข่าวเศรษฐกิจ และสังคม

- ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาของรายการสยามานุสติ โดยภาพรวมของรายการส่วนใหญ่ตอบว่า ต้องปรับปรุงให้ดีกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 51.65 รองลงมาคือ ปานกลาง ร้อยละ 24.43 และระดับดี ร้อยละ 13.35 และภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายมีความเห็นว่าเป็นสื่อความหมายไม่ดีเลย ร้อยละ 34.28 รองลงมา คือ สื่อความหมายปานกลาง ร้อยละ 31.98

- สำหรับการนำเสนอกลุ่มตัวอย่าง ยังมีความเห็นตรงกันว่าเป็นการวิจารณ์การเมืองในระดับมาก ส่วนในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องเศรษฐกิจ และสังคม ส่วนที่อยู่ในระดับน้อยคือ ผู้ดำเนินรายการ บทความและสารคดี ตามลำดับ จากคำถามปลายเปิดพบว่าผู้เสนอรายการจะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ คิดเป็นร้อยละ 73.80 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 24.19

- การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรายการสยามานุสติที่ควรกระทำคือในเรื่องของเวลาเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยรูปแบบนำเสนอ และเนื้อหา ซึ่งควรปรับปรุงในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผู้ดำเนินรายการอยู่ในระดับปานกลาง

- สรุป ความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างจากการฟังรายการสยามานุสติเมื่อจบรายการแล้ว พบว่ายังไม่ค่อยพึงพอใจนัก มีมากที่สุด คิดร้อยละ 34.28 รองลงมา คือไม่พอใจค่อนข้างมาก คิดร้อยละ 31.98 และพึงพอใจพอสมควร ร้อยละ 23.17

3. การได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจจากการรับฟังรายการสยามานุสติ

- บทความที่ให้ประโยชน์และผู้รับฟังรายการสยามานุสติ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การส่ง

เสริมสิ่งแวดล้อม ระดับปานกลางได้แก่ ทางด้านกีฬาและสันทนาการ ความรู้
ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ การท่องเที่ยวและการพักผ่อน

ต่าง ๆ ได้อยู่แล้ว บ้างครั้งอาจจะเร็วกว่าที่รับฟังจากรายการนี้ แต่ข่าวดังกล่าว
มาปรากฏในรายการของสยามานุสติอีก ประชาชนก็ยังพอใจที่จะรับฟัง

ผลการวิจัยสนับสนุนมติฐาน พบว่า ผู้ที่มีอายุ อาชีพ รายได้
และการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อการฟัง
รายการสยามานุสติสัมพันธ์กันจากผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่า สมมติฐานที่
ตั้งไว้เป็นความจริงทุกประการ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
ในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ เป็นความ
พยายามที่จะแสดงให้เห็นว่า วิทยุกระจายเสียงรายการสยามานุสติ ซึ่งใช้เวลา
ออกอากาศ 15 นาที คือห้วงเวลา 06.45-07.00 ทุกวัน

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า
45 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 52.14 เป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงานแล้วทั้งนั้น บุคคลเหล่านี้
ส่วนมากผ่านการศึกษามาจากสถาบันต่าง ๆ กัน อยู่ในวงการอาชีพต่างกัน บุคคล
ที่มีอาชีพรับราชการ และทำงานกับรัฐวิสาหกิจมีมากที่สุดถึงร้อยละ 35.51 ส่วน

การศึกษาสูงสุดอยู่ที่ระดับปริญญาตรี มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

สำหรับเรื่องราวที่บุคคลดังกล่าวให้ความสนใจและพอใจ เป็นเรื่องของ เทคโนโลยีและการสื่อสาร การท่องเที่ยว การกีฬาและสิ่งแวดล้อม ผู้ฟังทราบดี ว่ารายการสยามานุสติมีความเกี่ยวข้องกับทหาร ดังนั้น การเสนอบทความเกี่ยวกับ เรื่องการเมือง การปกครอง จึงไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าใดนัก

การเสนอบทความมีหลายเรื่อง จึงจับประเด็นไม่ค่อยได้ว่านโยบาย ของรายการสยามานุสติเป็นเรื่องของการเมืองหรือเศรษฐกิจ

การศึกษาและอายุแปรผันไปตามสถานะผู้ที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี จะสนใจ ต่อการฟังรายการนี้มากขึ้นตามลำดับของอายุที่สูงขึ้น สำหรับการศึกษาของผู้มี อาชีพต่างกัน ไม่เป็นตัวแปรสำหรับผู้ฟัง เพราะรายการนี้แพร่ออกไปตามสื่อ บุคคล ทั้งสองกลุ่มก็สามารถรับฟังได้ ถึงอย่างไรก็ดีการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ทำกันใน ตัวอย่างเฉพาะเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งก็ได้ผลพอสมควรและเป็นแนวทาง ให้มีการขยายผลการศึกษาเรื่องนี้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. รายการสยามานุสติเป็นรายการที่ให้ความรู้และกระตุ้นให้ผู้ฟัง พิจารณาเรื่องนั้น ๆ โดยคุณสมบัตินี้ รายการสยามานุสติ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ ประชาชนทั่วไป มีความต้องการที่จะรับรู้เรื่องต่าง ๆ จากรายการนี้ จากการวิจัย ครั้งนี้พบว่า รายการนี้ตอบสนองเรื่องสาระประโยชน์ให้ความรู้ด้านสถานการณ์ บ้านเมืองปัจจุบันทำให้เกิดความคิดหลายหลาย อยากมีส่วนร่วม แต่ต้องคิดถึง ความ พึงพอใจที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ไว้ เมื่อพิจารณาถึงทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความ พึงพอใจ จะพบว่า ในทฤษฎีนี้เราสามารถให้ประโยชน์ได้

อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้มีลักษณะวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่อง เช่น ราย การใจถึงใจ บ้านเมืองของเรา และกองทัพพบกพบประชาชน การศึกษาคั้งนี้ มี

ได้มองสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดให้รับรู้เรื่องนี้ ดังนั้นถ้ามีการศึกษาต่อไปน่าจะพิจารณาถึงบุคคลากรที่ทำเรื่องนี้ด้วยเช่น

(1) ผู้เกี่ยวข้องควรออกไปสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอาชีพต่างกัน การศึกษาต่างกัน อายุต่างกัน ว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อรายงานนี้

(2) ผู้จัดทำรายงานนี้ ควรจะพิจารณาการอ่านบทความแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งได้ทำมาถึง 15 ปีแล้ว เป็นแนวทางใหม่เสียบ้าง เช่น สนทนากับผู้มี ความรู้ และประสบการณ์ จะทำให้รายงานนี้ปลดปล่อยตัวเองออกไปจากการที่จะ เสนอความคิดไปเพียงฝ่ายเดียว

(3) สังคมไทยในเมืองหลวง มีประชากรอยู่อาศัยหนาแน่น คนจากทุก ภาคหลังไหลเข้ามาประกอบอาชีพต่าง ๆ กันทำให้สังคมมีปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัย เรื่องนี้ถ้าผู้ทำรายงานจะลองใช้ความคิดเสนอแนะ การแก้ปัญหาสังคมในกรุงเทพฯ อย่างเป็นรูปธรรม จะทำรายงานนี้สัปดาห์ละ 1 วัน ติดต่อกัน อาจจะทำให้ผู้มีหน้าที่แก้ไขปัญหามองเมืองสนใจบ้าง ถ้าผู้ทำรายงาน จะแนะนำวิธีแก้ไข โดยถือเอาว่าเป็นแนวความคิดจากรายการสยามานุสติก็ไม่ เสียหายอะไร เพราะปัญหาดังกล่าวจะไม่ค่อยมีใครกล้าแตะต้อง ด้วยเหตุผลทางการเมือง เพราะชุมชนแออัดนั้น ถูกควบคุมและรักษาอิทธิพลเอาไว้แล้วทุกชุมชน ปัญหาทั้งหลายจึงมีอยู่มากมายแต่ถูกปกปิดกันมาตลอด ถ้ารายงานนี้เสนอโดยไม่ให้ ผ่านไปเฉย ๆ แต่ต้องทำให้เกิดการปฏิบัติกัน และแก้ไขปัญหาดัง ๆ ได้ รายงานนี้จะกลายเป็นรายงานที่มีคุณภาพเป็นที่สนใจมากขึ้น

(4) รายการสยามานุสติเผยแพร่ออกอากาศในห้วงเวลา 06.45-07.00 น. ในห้วงเวลานี้สังคมในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่ ๆ หลายแห่งจะใช้เวลานี้เดินทางไปปฏิบัติงานตามภาระกิจประจำวัน ถ้าเดินทางโดยรถประจำทาง ก็ไม่สามารถฟังได้ ทั้ง ๆ ที่อยากจะฟังโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในกรุงเทพฯ ซึ่งสนใจปัญหาของบ้านเมือง อยู่ในระดับหนึ่งการวิพากษ์ วิจารณ์ จะเกิดจากสังคม เหล่านี้ การกำหนดเวลาให้เหมาะกับการรับฟังน่าจะได้ประโยชน์ต่อรายการมาก จึงน่าจะได้รับการพิจารณา

(5) ชื่อรายการสยามานุสติ เป็นชื่อที่เป็นทางการเกินไป ในห้วงเวลาที่สังคมหนึ่งสังคมใดเกิดทัศนคติไม่ดีต่อทางราชการ จะด้วยเหตุผลประการใดก็ตามรายการนี้จะกระทบไปด้วย เพราะความรู้สึกของคนไทยในปัจจุบันถูกบรรจุไปด้วยความมีเสรีภาพ ฉะนั้น รายการที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นของทางราชการ หรืออาจคิดเลยเถิดไปถึงว่าจะถูกบังคับให้ฟังหรืออย่างไร เรื่องนี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อรายการแต่ประการใด น่าจะให้พิจารณาเปลี่ยนชื่อเสียใหม่

(6) จากการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ได้ให้ความสนใจต่อรายการนี้น้อยมาก แต่มีได้หมายความว่ารายการนี้จะไร้คุณภาพเสียเลยก็ได้ เพราะในกลุ่มมีทั้งผู้ที่สนใจน้อย และสนใจมากปะปนกันไป และไม่อาจที่จะมองข้ามไปเสียเลย ซึ่งพอที่จะสรุปได้ว่ารายการนี้ยังน่าสนใจอยู่ แต่จะให้อยู่ในความนิยมของประชาชนสูงยิ่งขึ้นอีก เรื่องนี้น่าจะอยู่ที่คณะผู้รับผิดชอบรายการนี้ว่า จะสนับสนุนให้รายการนี้ให้ดำเนินไปอย่างเช่นรายการอื่น ๆ ที่เขานิยมกัน หรือมิฉะนั้นก็สลายรายการนี้เป็นการยุติบทบาทกันไป

2. รายการสยามานุสติ เป็นรายการที่ให้ความรู้และกระตุ้นให้ผู้ฟังพิจารณาเรื่องนั้น โดยคุณสมบัตินี้ รายการสยามานุสติจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนทั่วไป มีความต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จากรายการนี้ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า รายการนี้ตอบสนองเรื่องสาระประโยชน์ ให้ความรู้ ด้านสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน ทำให้เกิดความคิดหลากหลาย อยากรมีส่วนร่วม แต่ต้องคิดถึง ความพึงพอใจที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ไว้

เมื่อพิจารณาถึงทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ จะพบว่าในทฤษฎีนี้ เราสามารถให้ประโยชน์ได้ ในฐานะที่บุคคลผู้รับสื่อสามารถแสวงหาข่าวสาร โดยไม่ต้องถูกยึดเยียดให้อ่านหรือให้ฟังได้ตามที่ต้องการ ทั้งนี้ เป็นเพราะมนุษย์มีความต้องการส่วนตัว และเป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเอง ในกรณีต่าง ๆ ได้ตามความพอใจ

อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้มีลักษณะวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องไม่รวมถึงรายการอื่น ๆ ถึงแม้จะมีที่มาคล้าย ๆ กันก็ตาม เช่น รายการใจถึงใจ บ้านเมืองของเรา และกองทัพพบประชาชน การศึกษารั้งนี้มิได้มองสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดให้รับรู้เรื่องนี้ ดังนั้นถ้ามีการศึกษาต่อไปน่าจะได้ พิจารณาถึงบุคลากรที่ทำเรื่องนี้ด้วย เช่น ผู้เขียนบท ผู้ดำเนินรายการและกระตุ้นเตือนถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ทางรายการนำมาเสนอ เพื่อให้เกิดการกระทำที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

สิ่งสำคัญที่ผู้ฟังมีทัศนคติไม่ค่อยดีต่อรายการนี้ เป็นความรู้สึกที่ประทับใจกันมานาน จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีบุคคลบางกลุ่มให้ความสำคัญต่อรายการนี้น้อยไป จนกระทั่งกลายเป็นความเหนงหน่ายต่อรายการ นั่นคือ การบังคับให้ผู้ฟัง รับฟังรายการนี้ โดยวิธีถ่ายทอดแบบรวมการไปทั่วประเทศ แต่ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว ประชาชนสามารถเลือกรับฟังรายการอื่น ๆ ที่สนใจในเวลาเดียวกันกับที่รายการสยามานุสติส่งกระจายเสียง ซึ่งเป็นข้อดีข้อหนึ่งแต่จะต้องใช้เวลาให้ประชาชนปรับความรู้สึก ซึ่งเคยมีมาแต่เดิมพร้อมกับยอมรับพร้อม ๆ ไปกับสถานภาพทางการเมืองในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กองแผนและโครงการ ส่วนปฏิบัติการจิตวิทยา ฝ่ายกิจการพลเรือน กองอำนวยการ
รักษาความมั่นคงภายใน. รายงานผลการวิจัยการประเมินผลรายการ
สยามานุสติ, 2526.

กฤษทลรัตน์ รัตนสิงห์. "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษา
ของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์
มหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2518.

คณะกรรมการการบริหารรายการวิทยุกองทัพบกพประชาชน. "รายงานการวิจัย
เชิงสำรวจ : ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรายการวิทยุกองทัพบก
พประชาชน สยามานุสติและบ้านเมืองของเรา". ม.ป.ท., ม.ป.ป.
คณะบุคคล. สัมภาษณ์กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ กองทัพบก.
1 กุมภาพันธ์ 2537.

ชาคร ทศวัฒน์. "การจัดรายการ สยามานุสติ." เอกสารกองอำนวยการรักษา
ความมั่นคงภายใน. 14 เมษายน 2524.

ชัยโรจน์ บุญญานวัตร. "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับ
การศึกษาของประชาชนในภาคกลาง" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์
มหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2518.

ชนวดี บุญลือ. หลักและทฤษฎีการสื่อสารหน่วยที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

เนาวรัตน์ โรจน์วิทยา. "ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อ
รายการเพื่อแผ่นดินไทย". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสาร-
ศาสตร์ และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

- บำรุง สุขพรรณ. พฤติกรรมกำรรับฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงและผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยุกระจายเสียง กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- ปาริชาติ สายชนู. "การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหอกระจายข่าวในการเผยแพร่ รายการเพื่อการเกษตรของสองหมู่บ้าน". วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- พีชนี เขยจรรษา และคณะ. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์. จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : สยามศึกษา, 2522.
- ภักธิดา พันธุมมาส. "การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรี ปีการศึกษา 2535". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สิงหาคม 2534.
- _____. "การใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ทฤษฎีงานวิจัยและข้อเสนอแนะต่อการศึกษาในเทศศาสตร์". วารสารนิเทศศาสตร์, 6 สิงหาคม 2528
- วิยะดา เกี้ยวกุล. "การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการข่าวทางโทรทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538
- วงจันทร์ ตักดีเอี่ยม. "การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่ได้ร้บจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537

- สวณิต ชมาภัย ระวีวรรณ ประกอบผล. แบบจำลองสื่อ สำหรับการสื่อสาร
มวลชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2528
- เสรี วงษ์มณฑา. "จิตวิทยาในการสื่อสาร". วารสารธรรมศาสตร์, เมษายน-
 มีถุนายน 2523)
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. "รายงานการวิจัย เรื่องการสำรวจ
 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการปีเกษตกร". 2523 (อัดสำเนา)
- สำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด. รายงานการสำรวจ :
การประเมินผลการปฏิบัติการจิตวิทยาของรัฐในด้านข่าวสารทางวิทยุ.
 กรุงเทพมหานคร : 2524.
- อรนุช เลิศจรรยารักษ์. ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง, 2526.
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น MC 463. กรุงเทพมหานคร :
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- อุษา จันทรประภาศ. "การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุ
 กระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงประเทศไทย จ. จันทบุรี"
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534
- Carl L. Hovland, Irving L. Janis and Harold H. Kelly.
Communication and Persuasion. New York and London :
 Yale University Press, 1953.
- Elihu Katz, Jay Blumler and Micheal Gurevitch. Use of Mass
Communication by the individual. New York : Paraeger
 Publishers, 1974.
- Katz E. Blumer, J.G. and Gurevitch. Utilization of mass
Communication by the individuall. Bevery Hill : 1974

Katz, E. and Lazarsfeld, Paul F. Personal Influence;
The Part Played By People In The Flow Of Mass
Communication. New York: The Free Press, 1964

Maxwell E. Mc Combs, Lee B. Becker. Using Mass Commun
cation Theory. Englewood cliffs N.J. Prentice
Hall, 1979.

Roger D. Wimmer and Joseph R. Dominich. Mass Media
Research. Wadsworth Publishing Company, 1987.

Draft

ภาคผนวก

คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม
เรียน ท่านที่นับถือ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยข้าพเจ้ากำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การสำรวจทัศนคติของประชาชน
ในเขต กทม. ในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ"
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลงานวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อสภาพปัจจุบัน
ของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังรายการสยามานุสติ อันจะนำ
ไปสู่การพัฒนารายการสยามานุสติให้สอดคล้องกับความพอใจและของประชาชนให้
มากที่สุด

จึงใคร่ของความอนุเคราะห์จากท่านช่วยกรุณากรอกข้อมูลตามรายการ
ที่ได้นำเสนอมาแล้ว นี้โดยความเป็นจริงทุกประการ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าจะใช้ผล
การตอบแบบสอบถามนี้เพื่อการวิจัยเท่านั้น และรายงานนี้จะถือเป็นความลับโดยราย
งานเป็นภาพรวม ไม่กระทบกระเทือนต่อท่านหรือสถาบันของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากท่าน
จึงขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(พันโทสมพงษ์ สรวัยสุวรรณ)

ผู้ทำการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็น

เรื่อง

การสำรวจทัศนคติของประชาชนในเขต กทม. ในด้านการใช้ประโยชน์
และความพึงพอใจที่มีต่อรายการสยามานุสติ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบทัศนคติของประชาชน
ในเขต กทม. ในด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้จากการฟังรายการ
สยามานุสติซึ่งเป็นรายการวิทยุของกองทัพบกไทย

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป และเนื้อหาสาระของรายการ
สยามานุสติ

ตอนที่ 3 ข้อมูลในเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อ
รายการสยามานุสติ

อนึ่ง ตามที่ท่านได้กรอกข้อมูลทั้งหมดนี้ไว้ ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับอย่าง
ยิ่งและผลของการวิจัยนี้จะไม่ให้โทษหรือผลเสียหายกับท่านแต่อย่างใดทั้งสิ้น ผู้วิจัย
ต้องการจะนำไปเพื่อการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นจึงขอให้ท่านช่วยกรุณากรอกข้อมูล
ตามความเป็นจริงทุกประการ (โปรดตอบทุกข้อ)

		สำหรับนักวิจัย
ตอนที่ 1	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	[]1 []2 []3
	1. อายุ ____ ปี	[]4 []5
	2. อาชีพ [] รับราชการและรัฐวิสาหกิจ	[]6
	[] ลูกจ้างและพนักงานเอกชน	
	[] ประกอบอาชีพส่วนตัว	
	[] นิสิต นักศึกษา	
	3. รายได้ [] ต่ำกว่า 10,000 บาท	[]7
	[] 10,001-15,000 บาท	
	[] 15,001-20,000 บาท	
	[] 20,001-25,000 บาท	
	[] มากกว่า 25,000 บาท	
	4. ระดับการศึกษา [] ประถมศึกษา	[]8
	[] มัธยมศึกษา	
	[] ปวช./ปวส.	
	[]ปริญญาตรี	
	[] สูงกว่าปริญญาตรี	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปและเนื้อหาสาระของรายการสขามานุสติ
ของกองทัพบก

1. ปรกตันทันตตตามข่าวสารด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมจากสื่อประเภทใด

ประเภทของสื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.1 โทรทัศน์	[]	[]	[]	[]	[]	[]9
1.2 วิทยุ	[]	[]	[]	[]	[]	[]10
1.3 หนังสือพิมพ์	[]	[]	[]	[]	[]	[]11
1.4 นิตยสาร	[]	[]	[]	[]	[]	[]12
1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....						[]13
สื่อชนิดใดที่ท่านเปิดรับฟังมากที่สุด.....						[]14

2. ปรกตันทันตตรับฟังรายการสขามานุสติของกองทัพบก เป็นอย่างไร

[] ฟังเป็นประจำ [] ฟังเป็นครั้งคราว [] นานนานครั้ง []15

3. ท่านฟังรายการสขามานุสติครั้งสุดท้ายเมื่อใด..... []16

4. ปัญหาทั่วไปของการฟังรายการสขามานุสติมีมากน้อยเพียงใด

[] มากที่สุด [] มาก [] ปานกลาง [] น้อย

[] น้อยที่สุด []17

กล่าวคือ.....

5. จุดเด่น/ดี ของรายการคืออะไร

จุดเด่น/ดี ของรายการ	ระดับความคิดเห็น					
	1	2	3	4	5	
5.1 หัวข้อนำเสนอสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน.....	[]18
5.2 เป็นรายการที่กล้าแสดงความคิดเห็น.....	[]19
5.3 เน้นการเสริมสร้างความรู้.....	[]20
5.4 กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป.....	[]21
5.5 วิจารณ์การเมืองเกินไป.....	[]22
5.6 มีความลำเอียงในการนำเสนอ.....	[]23

หมายเหตุ เลข 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เลข 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
เลข 3 หมายถึง เฉยๆ ไม่แน่ใจ เลข 4 เห็นด้วย เลข 5 เห็นด้วย
อย่างยิ่ง

จุดด้อย/ไม่ดีของรายการคืออะไร..... []24

สิ่งที่ท่านคิดว่าควรเพิ่มเติมเข้ามาในรายการสขามานูติคือ.....

3. เมื่อท่านฟังรายการสขามานูติจบลงแล้ว ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

- ฟังพอใจมากที่สุด เกี่ยวกับเรื่องใด ความมั่นคงของชาติ [] 44
- ฟังพอใจพอสมควรเกี่ยวกับเรื่องใด..... [] 45
- ไม่ค่อยฟังพอใจนัก เกี่ยวกับเรื่องใด..... [] 46
- ไม่พอใจค่อนข้างมากเกี่ยวกับเรื่องใด..... [] 47
- ไม่พอใจเลยทุกครั้งที่ฟังเกี่ยวกับเรื่องใด..... [] 48

6.3 ด้านความชัดเจนในการฟัง

- เสียงดังฟังชัดเจนดี
- ควรปรับปรุงแก้ไข
- ไม่ได้ยินเลย

6.4 ท่านคิดว่ารูปแบบนำเสนอต่อไปนี้ ดีมากน้อยเพียงไร

	ดีมากที่สุด	ดี	ปานกลาง	ไม่ดี	ไม่ได้เลย	
☐ บทความ	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 34
☐ สารคดี	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 35
☐ ข่าวสาร						
☐ เศรษฐกิจสังคม	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 36
☐ วิจารณ์การเมือง	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 37
☐ ผู้ดำเนินรายการ	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 38
ท่านคิดว่าผู้ดำเนินรายการที่เหมาะสมกับการนำเสนอรายการสขามานุสติ นั้น ควรเป็นอย่างไร						
☐ เพศชาย	☐	☐ เพศหญิง	☐	☐	☐	☐ เพศชายหรือเพศหญิงก็ได้ ☐ 39

7. ถ้าจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรายการสขามานุสติ ท่านคิดว่าอะไรคงไว้และอะไรควรเปลี่ยนแปลง

	คงไว้	ควรเปลี่ยนแปลง	
7.1 เวลา	☐	☐	☐ 40
7.2 เนื้อหา	☐	☐	☐ 41
7.3 รูปแบบการนำเสนอ	☐	☐	☐ 42
7.4 ผู้ดำเนินรายการ	☐	☐	☐ 43

ตอนที่ 3 ข้อมูลในเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่มีต่อราชการ
สยามานุสดี

1. ประโยชน์ที่ได้จากการฟังราชการสยามานุสดี

ประโยชน์ที่ได้จากการฟังราชการสยามานุสดี	ระดับของความคิดเห็น					
	1	2	3	4	5	
1. ทางด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ.....	[] 49
2. ทางด้านการทหารและการป้องกันประเทศ.....	[] 50
3. ทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ.....	[] 51
4. ทางด้านการเมืองและการปกครอง.....	[] 52
5. ทางด้านการศึกษาและวิจัย.....	[] 53
6. ทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี.....	[] 54
7. ทางด้านสาธารณสุขและการอนามัย.....	[] 55
8. ทางด้านการกีฬาและสันทนาการ.....	[] 56
9. ทางด้านการท่องเที่ยวและการพักผ่อน.....	[] 57
10. ทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม.....	[] 58
11. ทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร.....	[] 59
12. ทางด้านความรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ.....	[] 60

หมายเหตุ เลข 1 หมายถึง ได้รับประโยชน์น้อยที่สุด
เลข 2 หมายถึง ได้รับประโยชน์น้อย
เลข 3 หมายถึง ได้รับประโยชน์ปานกลาง
เลข 4 หมายถึง ได้รับประโยชน์มาก
เลข 5 หมายถึง ได้รับประโยชน์มากที่สุด

ท่านสนใจหัวข้อใดมากที่สุด

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
5.7 ความมั่นคงของชาติ	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 25
5.8 เศรษฐกิจและสังคม	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 26
5.9 ข่าวดูความรู้อื่นต่าง ๆ	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 27
5.10 การเมืองและ						
การปกครอง	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 28
5.11 การศึกษาและวัฒนธรรม	☐	☐	☐	☐	☐	☐ 29
5.12 อื่น ๆ (ระบุ).....						☐ 30
6. ท่านคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับรายการสยamananสติ						
6.1 ด้านความรู้เนื้อหาสาระ						☐ 31
☐ ให้ความรู้ในระดับดีเยี่ยม						
☐ ให้ความรู้ในระดับดี						
☐ ให้ความรู้ในระดับปานกลาง						
☐ ความรู้ที่ให้ควรปรับปรุงแก้ไข กล่าว.....						
.....						
6.2 ความชัดเจนของภาษาในการสื่อความหมาย						☐ 32
☐ ดีมาก			☐ ไม่ได้			
☐ ดีพอสมควร			☐ ไม่ได้เลย			
☐ ปานกลาง						

2. ความพึงพอใจที่ท่านได้รับจากการฟังรายการสยามมานุสติ

ความพึงพอใจจากการฟังรายการ สยามมานุสติ	ระดับของความคิดเห็น					
	1	2	3	4	5	
1. ทางด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ...	[J61
2. ทางด้านทหารและการป้องกันประเทศ	[J62
3. ทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ.....	[J63
4. ทางด้านการเมืองและการปกครอง...	[J64
5. ทางด้านการศึกษาและวิจัย.....	[J65
6. ทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี.....	[J66
7. ทางด้านสาธารณสุขและอนามัย.....	[J67
8. ทางด้านการกีฬาและสันทนาการ.....	[J68
9. ทางด้านการท่องเที่ยวและการพักผ่อน	[J69
10. ทางด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อม.....	[J70
11. ทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร..	[J71
12. ทางด้านความรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ.	[J72

หมายเหตุ เลข 1 หมายถึง ได้รับความพึงพอใจน้อยที่สุด

เลข 2 หมายถึง ได้รับความพึงพอใจน้อย

เลข 3 หมายถึง ได้รับความพึงพอใจระดับปานกลาง

เลข 4 หมายถึง ได้รับความพึงพอใจมาก

เลข 5 หมายถึง ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อผู้เขียน	นายสมพงศ์ สรวขสุวรรณ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 30 มกราคม 2484
สถานที่เกิด	จังหวัดฉะเชิงเทรา
วุฒิการศึกษาระดับปริญญา	การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และสื่อสารมวลชน
สถานที่สำเร็จการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีที่สำเร็จการศึกษา	ปีการศึกษา 2520
อาชีพปัจจุบัน	รับราชการในกองทัพบก